

Kapitalismin kriisin analyysi

**Hyväksytty Marxilaisen Työväenliiton
järjestäytymiskokouksessa Oulussa
9.–10.3.2002**

Marxilainen Työväenliitto

Julkaisija: Marxilainen Työväenliitto
PL 236, 06101 PORVOO
mtl@mtl-fi.org,
<http://www.mtl-fi.org>

Sisällys

1. Millainen on kapitalismin nykytila ja miten siihen on päädytty	5
1.1. Imperialistisen kauden kehitys ja sen periodit	5
1.2. Keynesiläisyyden ja byrokratian merkitys vallankumousten torjunnassa	7
1.3. Tuotannon supistumisen ilmaisimet	8
1.4. Kriisin merkit Euroopassa	10
1.5. Kriisi Yhdysvalloissa ja Japanissa	12
2. Kapitalismin kriisi maailmanlaajuisena ilmiönä	15
2.1. Kriisien, sotien ja kumousten aika on alkanut	15
2.2. Imperialismin heikkous	16
2.3. Historian lopun loppu	18
3. Kapitalisminvastainen liikehdintä ja vallankumous	20
3.1. Imperialismin kriisit ovat otollisinta aikaa vallankumouksille	20
3.2. Uuden vastarinnan on muututtava vastahyökkäykseksi	22
3.3. Neljännen Internationaalin jälleenrakentamisesta	25

3.4. Neljännen Internationaalin perillisten virheistä	28
3.5. Attac ja reformismin vaarat	34
3.6. Uudelleenjärjestäytyminen on väistämätön	36
4. Sota ja periferia	39
4.1. Imperialismin sotiin johtavan tendenssin pääpiirteet	39
4.2. Afganistanin sota	42
4.3. Kashmirin kriisi	43
4.4. Lähi-Itä	45
4.5. Argentiinan vallankumouksellinen tilanne	46
4.6. Taistelu Zimmerwaldin kaltaisen liiton rakentamiseksi	49
5. Suomi	51
5.1. Talous	51
5.2. Sisäpolitiikka	55
5.3. Ulkopolitiikka	57
5.4. Puolueet	59
5.4.1. Sosialidemokraatit	59
5.4.2. Vasemmistoliitto	60
5.4.3. Suomen Kommunistinen Puolue	61
5.4.4. Rauhan ja Sosialismin puolesta — Kommunistinen Työväenpuolue	63
5.4.5. Miksi stalinismille ei Suomessa kehittynyt vaihtoehtoja?	64
5.4.6. Vihreä liitto	65
5.4.7. Sosialistiliitto	66
5.4.8. Yhteenvedo puolueista	68

1. Millainen on kapitalismin nykytila ja miten siihen on päädytty

1.1. Imperialistisen kauden kehitys ja sen periodit

Tuotantovoimien ja -suhteiden¹ dialektiikka on historiallisen materialismin kulmakivi, ja sille perustuu imperialismien analyysi. Imperialismi² on kapitalismin korkein ja viimeisin vaihe: koska kapitalismilla on alinomainen tarve kehittää tuotantovoimia eli maksimoida lisäarvon tuotanto, ovat tuotantovoimat joutuneet imperialismien aikana sovittamattomalle ja yhä kiivaammalle törmäyskurssille olemassaolevien tuotantosuhteiden kanssa. Esimonopolistinen vapaan kilpailun kapitalismi päättyi kehittyneimmissä länsimaissa 1800-luvun loppupuolella, jolloin pääomien keskittymisen tendenssi loi monopoleja, kartelleja ja trusteja, joiden osuus liike-elämässä nousi hallitsevaksi kaikilla aloilla. Tälle imperialistiselle

¹ Tuotantovoimat kehittyttyään tiettyyn asteeseen joutuvat ristiriitaan tuotantosuhteiden — omistussuhteiden — kanssa, ja tällöin jälkimmäisten on muututtava. Tätä tarkoittaa tuotantovoimien ja -suhteiden dialektiikka. Ks. yksityiskohtainen selvitys Karl Marxin *Pääomasta*.

² Suuria imperialistisia maita ovat Yhdysvallat, Britannia, Japani, Saksa ja Ranska sekä myös Italia ja Espanja. Ks. yksityiskohtainen selvitys imperialismista V. I. Leninin kirjasta *Imperialismi kapitalismin korkeimpana vaiheena* (julkaistu erillisenä kirjana, myös *Teokset*, 22. osa, s. 179–294).

kaudelle ominaista on finanssipääoman ylivalta ja pääoman maastavienti sekä se, että maailma on jaettu suurvaltojen kesken taloudellisiin etupiireihin. Imperialismin kaudelle siirtyttyään kapitalistisesta järjestelmästä tuli tuotantovoimien kehityksen jarru.

Kaikki kapitalismin tähänastiset pyrkimykset hillitä sisäisiä ristiriitojaan tai poistaa ne ovat johtaneet niiden uusiutumiseen korkeammalla perustalla ja laajemmassa mittakaavassa sekä yhä tuhoisampiin purkauksiin, kun ristiriitojen luomat jännitteet ovat kiristyneet äärimmilleen. Kapitalismin suhteellinen vakautuminen 1920-luvulla ensimmäisen maailmansodan ja lokakuun vallankumouksen jälkeen johti vuoden 1929 romahdukseen ja siitä seuranneen kymmenvuotisen laman myötä toiseen maailmansotaan. Toisen maailmansodan jälkeinen kapitalismin ekspansio ja pitkä kasvun kausi, jotka rakentuivat Bretton Woodsissa vuonna 1944 solmituille sopimuksille ja yleisesti käyttöön otetulle keynesiläisyydelle sekä Yhdysvaltain kultavarannoille, eivät kumonnet kapitalismin ristiriitoja, vaan kärjistik niitä ja synnyttivät ne uudelleen korkeammalla perustalla.

Kapitalistinen järjestelmä käytti yleistä keynesiläisyyttä strategianaan välttääkseen vuoden 1917 vaaran ja vuoden 1929 romahduksen uusiutumisen. Keynesiläisyyden soveltaminen vuoden 1945 jälkeen oli mahdollista, koska sillä petettiin vallankumouksellisia liikkeitä ja mahdollisuuksia, jotka oli Stalinin ja liittoutuneiden välisillä sopimuksilla uhrattu Potsdamin ja Jaltan alttareilla, ja koska kapitalismilla ei ollut muuta ratkaisua näköpiirissään näännyttyään maailmansodassa. 1970-luvun taite toi uusia taloudellisia kriisejä, ja Bretton Woodsissa luotu järjestelmä luhistui vuonna 1971. Kriisit johtivat poliittis-vallankumouksellisiin räjähdyksiin ja imperialismin tappioihin niin Vietnamsissa, Iranissa ja Nicaraguassa kuin muualla-

kin. Kapitalistisen järjestelmän tunnusmerkkejä 1980-luvulla olivat imperialismiin yritykset pitää kurissa ristiriitojaan yleisen anti-keynesiläisyyden ja uusliberalismin, thatserilaisuuden ja reaganilaisuuden avulla, fiktiivisen ja luotto-pääoman³ laajentamisella sekä kansainvälisellä vastavallankumouksellisella ja neuvostovastaisella ristiretkellä, jonka tarkoituksena oli pysäyttää edellisellä vuosikymmenellä koettu tappioaalto.

1.2. Keynesiläisyyden ja byrokratian merkitys vallankumousten torjunnassa

Merkittävä imperialismia tämän vakautumispyrkimyksissä auttanut poliittinen tekijä oli kansainvälisen vallankumouksellisen ja yleensä työväenliikkeen piirissä vaikuttanut byrokratia. Joskin Bretton Woodsin sopimukset sodanjälkeisen vakauden pohjana horjuivatkin 1960-luvun loppupuolella ja romahtivat 1971, sodanjälkeisen ajan geopolittinen perusta, Jaltassa luotu etupiirijako, säilyi vuoteen 1989 asti. Tältä perustalta etupiirijakoa tukeneet byrokraatit onnistuivat torjumaan lukuisia vallankumouksia niiden aattona: vuoden 1968 punainen toukokuu Ranskassa, Prahan kevät, Portugalin vallankumous, francolaisuuden väistyminen Espanjassa, diktatuurin kaatuminen Kreikassa.

³ Esim. jonkin yhtiön pörssissä kaupattavien osakkeiden yhteenlaskettu markkina-arvo on usein moninkertainen verrattuna yhtiön materiaaliseen arvoon (kiinteistöjen, laitteiden ja varaston yhteenlaskettu, todellinen arvo). Mm. tämä erotus, joka perustuu odotusarvoihin yhtiön tulevista voitoista, on fiktiivistä pääomaa selvimmillään. Laajemmassa mittakaavassa tämä näkyy valuuttamarkkinoilla, joilla 1990-luvulla liikkui 60 kertaa enemmän rahaa, kuin mitä tarvittiin reaalityökalouden maksusuorituksiin, eli fiktiivinen pääoma oli 60 kertaa reaalityökalon suuruinen. Fiktiiviseksi pääomaksi voi laskea myös sellaiset vastikkeettomat tuotteet kuin termiinit, swapit, optiot ja indeksit.

Keynesiläisyyden merkitys piili siinä, että se lykkäsi mittavia yhteiskunnallisia taisteluja tuonemmaksi. Vaikka Jalta oli jo historiaa, vallankumoukset eivät kokeneet uutta nousua automaattisesti. Stalinismin romahtaminen ja työväenluokan yhteiskunnallisten saavutusten menettäminen ns. reaalisosialistisissa maissa aiheuttivat joukoissa epävarmuuden ja vaaran tunteita sekä hämmennystä joukkojen tietoisuudessa. Samalla oli kuitenkin selvää, että stalinismin romahtaminen ei aloittanut kapitalismin uuden vakautumisen kautta. Päin vastoin, 1990-luku alkoi taas taantumalla ja kriisiin vajonneen kapitalismin täydellisen epävakauden ajalla olosuhteissa, joissa kapitalismi ei enää menestyksellä voinut käyttää perinteisiä byrokratian apuvoimia hillitsemään joukkoliikkeiden vastarintaa. Vaikka fiktiivisen pääoman ekspansio ja keinottelu 1980-luvulla kompensoivatkin vuosien 1981–82 taantumaa ja vuosina 1971–74 alkanutta kriisiä yleensäkin, johti se toistuvien pörssiromahdusten (1987, 1989 ja 1990) kautta lamaan, jota Suomessa pahensi idänkaupan päättyminen. Kuitenkaan idänkaupan päättymisellä ei voida selittää lamaa, sillä lama piinasi myös ensin Japania ja sitten Yhdysvaltoja.

1.3. Tuotannon supistumisen ilmaisimet

Rappeutumisvaiheessa olevan kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän oleellisimpana tuntomerkkinä on, että luonteeltaan loismainen pääoma kasvaa ja laajentuu yhteiskunnallisesti tuottavaan nähden. Nykyään tämä luonteeltaan loismainen tuotanto on ulottuvuuksiltaan huomattavasti suurempaa kuin se, josta Lenin imperialismiin analyysissään puhuu. Ottakaamme huomioon, että kapitalismin pyrkimyksenä on lisäarvon tuottaminen eli maksamattoman lisätyön anastaminen tuotanto-

prosessista ja tämän lisäarvon osuuden kasvattaminen, ja tarkkailkaamme seuraavia seikkoja:

1. Palvelualoilla liikkuu vain rahaa ja palveluita, ts. työ ei tuota lisäarvoa, vaan saattaa vain tuotteet kuluttajien ulottuville tai jopa kuluttaa näitä tuotteita (osa palvelualoihin laskettavista työpaikoista tulisi taloustieteellisessä mielessä laskea kuitenkin tuotantoprosessiin kuuluvaksi, sillä tuotantoon erottamattomasti kuuluvat työpaikat ovat mukana lisäarvon tuotannossa. Koska tämä erottelu on tilastollisessa mielessä hankala, käytämme perinteistä palvelualojen määritelmää kuvaavia lukuja sillä varauksella, että osa näistä työpaikoista pitäisi laskea tuotantoon. Nämä luvut tuovat kuitenkin hyvin esille sen, että palvelualojen työpaikat ovat suhteellisesti lisääntyneet, vaikka tarkkaa tilastotietoa siitä ei meillä nyt olekaan käytössämme). Palvelualojen työt ovat siis syömassä sitä lisäarvoa, joka tuotannossa luodaan. Nämä alat kasvavat samalla, kun tuotanto pienenee. Palvelualojen osuus Yhdysvaltain työllisyydestä oli 17 % vuonna 1850 ja 77 % vuonna 1992. Vuonna 1991 sen osuus bruttokansantuotteesta oli 70 % (US Labour Statistics Bureau & OECD). Vastaavasti muissa OECD-maissa palvelualojen osuus työpaikoista oli 24,3 % vuonna 1870, 38,7 % vuonna 1950 ja 63,5 % vuonna 1987. Esimerkiksi Belgiassa teollisuuden osuus työllisyydestä laski vuosien 1950 ja 1987 välillä 46,8 %:sta 27,7 %:iin ja Britanniassa 46,5 %:sta 29,8 %:iin. (Maddison, A. 1991: *Dynamic Forces in Capitalist Development*, Oxford University Press.) Tämänäsuuntainen kehitys johtuu liikatuotannon kriisistä. Vuodesta 1945 vuoteen 1973 maailman koko energiantuotanto asukasta kohden kasvoi vuosittain huimat 3,45 %. Vuodesta 1973 vuoteen 1979 vuosikasvu oli enää 0,64 %, ja siitä lähtien, ensimmäistä kertaa historiassa, vuosina 1979–99 maailman energiantuotanto asukasta kohti pie-

neni 0,33 %:n vuosikeskiarvolla. (<http://www.dieoff.org/page224.htm>, 25.1.2002.) Energia-asiantuntijat sanovatkin: ”Jos ja kun romahdus jälleen tulee, se on oleva globaali” (J. Tainter).

2. Keskimääräinen valtionvelka bruttokansantuotteeseen verrattuna OECD-maissa oli 40 % vuonna 1978, mutta vuonna 1993 jo 70 %. Uusliberalismi, joka syytti keynesiläisyyttä valtionvelan kasvusta ja ajoi yksityistämisiä tämän välttämiseksi, kasvatti velkamäärää sijoittamalla *keinotteluun*.

3. Fiktiivinen pääoma on paisunut suunnattomasti verrattuna tuottavaan pääomaan. Varsinkin liikatuotannon kriisin aikana voiton suhdeluvun lasku pakottaa siirtämään pääomat tuotannosta keinotteluun. Keynesin aikoina vaihtoarvot pörsissä olivat kaksinkertaiset tavaroiden vaihtoarvoihin verrattuna, mutta 1990-luvun alussa ne olivat viitisenkymmentä kertaa suuremmat (Le Monde diplomatique, lokakuu 1994). Näin pääoma toisaalta saa yleisimmän muotonsa, mutta menettää samalla substanssinsa.

4. Kapitalistisen järjestelmän loismaisuus ilmenee ennen kaikkea siinä, miten imperialistinen pohjoinen riistää köyhää etelää, ihmiskunnan enemmistöä. 85 % ihmiskunnasta näkee nälkää. 20 % rikkaista omistaa 80 % vauraudesta, mutta ihmiskunnan köyhin viidennes saa keskimäärin 0,5 % tuloista (YK:n raportti, Pariisi 1992). Järjestelmä murskaa etelän samalla, kun tuottaa kolmannen maailman oloja pohjoisessa.

1.4. Kriisin merkit Euroopassa

Vuoden 2001 alussa suurin osa Euroopan porvaristosta uskoi, että Yhdysvaltain talouden hidastumisen myötä olisi koittava EU:n aika, ja he perustelivat tätä monenlaisin lu-

vuin. EU:n talouden vuosikasvu oli 3,4 % ja se oli ohittamassa Yhdysvaltain kasvun. Samankaltainen tilanne vallitsi työmarkkinoilla. Koska EU talousalueena on suurin piirtein Yhdysvaltain kokoinen, EU:ssa tultiin siihen johtopäätökseen, että taantuma Yhdysvalloissa avaisi tien EU:lle. Marxilainen Työväenliitto sen sijaan arvoi keväällä 2001, että Yhdysvaltain kriisin vaikutukset heijastuvat EU:iin hyvin pian. Muutaman kuukauden kuluttua tilanne olikin jo muuttunut täysin; porvariston hymyt hyytyivät kaikkialla EU:ssa. Toiveikas optimismi kolmen prosentin kasvusta sammui. Saksa, Euroalueen veturi, kulkee käsijarru päällä: kesällä kasvu oli 1,5 % ja vuoden 2001 lopulla 0,5 %. Ranska, toiseksi vahvin talous, korjasi erään kerran kasvuennusteitaan kahdesti viikon sisällä. Kun Loran Fabious kesällä julkisesti myönsi, että Ranska tuskin saavuttaa 2,5 %:n kasvua vuonna 2001, hän oli ylioptimistinen. Samanlaiset tunnelmat ovat vallinneet pienemmissäkin euromaissa.

Euroopan keskuspankki ei vuoden 2001 alkupuolella uskaltnut laskea korkotasoa, koska pelko inflaatiosta oli liian suuri. Näin ollen EU:n markkinat olivat kalliimpia kuin Yhdysvaltain, koska siellä korkoja on laskettu reippaasti. Kun EU:ssa laskettiin toukokuussa korkoa 0,25 %-yksikköä, nousi inflaatio 3,4 %:iin, joka oli korkein kahden vuoden aikana. Samalla rahan tarjonta nousi 5,4 %. Seuraavan kerran EKP laski korkoa 0,5 %-yksikköä 3,5 %:iin vasta, kun Afganistanin sota 8.11. oli alkanut, ja inflaatio pysyi suhteellisen hyvin kurissa jyrkän taantuman vuoksi. Credit Suisse First Boston -pankki on laskenut, että helmikuussa 2001 EU:n alueella irtisanottiin 20 000 ihmistä, kun taas lokakuussa jo 100 000. Suuret firmat, kuten Inficon, Opel ja BASF lomauttavat työläisiään, sulkevat tehtaitaan ja vähentävät investointejaan.

Toisen maailmansodan jälkeisenä aikana aina näihin päi-

viin saakka jotakin suurta taloutta vaivaava taantuma tai lama kompensoitui muualla tapahtuvan kasvun ansiosta, ja täten sairas alue kykeni elpymään. Nyt ensimmäistä kertaa taantuma on iskenyt kaikkialle. Frankfurtin, Milanon ja Pariisin pörs-sien indeksit osoittavat lamaa kohti. Vielä lokakuussa 2000 IMF julkaisi raportin, jossa se ennusti Saksalle valoisaa tule-vaaisuutta. Silloin ainoana uhkakuvana pidettiin öljyn hinnan nousua. Taantumana vuoksi öljyn hinta on nyt niin alhainen, ettei sotakaan sitä nosta, mutta alhainen hintataso ei riitä aut-tamaan siitä riippuvaista tuotantoa, koska tuotanto supistuu koko ajan.

Romano Prodi on ilmaissut porvariston huolet EU:n laaje-nemisen ja euron käyttöönoton suhteen. Nyt kun euro vuo-den 2002 alusta otettiin käyttöön, on vaarana, että Itä-Euroo-passa olevia Saksan markkoja ei vaihdettaisikaan euroon, vaan dollariin. Kaikkiaan yli 100 miljardia D-markkaa (280 mil-jardista liikkeellä olleesta) on ollut Saksan ulkopuolella, pää-asiassa Itä-Euroopan maissa. Jugoslaviassa Saksan marka oli epävirallisesti maan ykkösvaluutta. Jos käy niin, että nämä 100 miljardia D-markkaa vaihdetaan dollareiksi, euron arvo dollariin nähden heikkenee entisestään.

1.5. Kriisi Yhdysvalloissa ja Japanissa

Alkanut taantuma ja sitä seuraava lama antavat ratkaisevan iskun väitteelle, jonka mukaan globalisaatio voisi toimia lää-keenä kapitalismin keskeisten ristiriitojen ratkaisemisessa. IMF:n arvion mukaan maailmankauppa kasvoi vuoden 2000 aikana 12,4 % edelliseen vuoteen verrattuna. Viimeiset arvi-ot vuodelta 2001 kertovat, että vauhti hidastuu 1,3 %:iin. Jos otetaan huomioon, että maailmankaupan osuus maailman-

taloudesta on 24 % ja Yhdysvaltain osuus maailmantaloudesta 40 %, nähdään selvästi, miten maailmantalous kehittyi vuonna 2002. Viimeisimmät talousuutiset kumoavat väitteen, jonka mukaan jonkinlaista elpymistä olisi nähtävissä vuodelle 2002 ja että kyseessä olisi vain teknologiayritysten kasvukivuista aiheutunut krapula. Kuluttajien luottamus ei voi kuin romahtaa. Yhdysvalloissa tuottavuus oli vuodesta 1995 lähtien vuoteen 2000 asti ripeässä kasvusta. Tämä johtui joustavista työsuhteista eli käytännössä siitä, että ylitöitä tekevät ja pätkätyläiset tekivät osan työstä ilman korvausta. Nyt bruttokansantuote laskee ensimmäistä kertaa kahdeksaan vuoteen, tuotanto supistuu ja työttömyys kohoaa yli viiden prosentin — nämä ovat tämän päivän todellisuutta. Vuonna 2002 Yhdysvalloissa vielä kaksi miljoonaa ihmistä lisää tulee menettämään työpaikkansa. Yhdysvaltain keskuspankin koronlaskut yhteensä yli neljällä prosenttiyksiköllä vuoden sisällä, Bushin tukipaketti yrityksille ja ennennäkemättömät verohelpotukset, jotka ovat syöneet budjetin ylijäämän ja tekevät siitä jatkossa alijäämäisen, eivät ole kyenneet estämään taloutta syöksymästä lamaan.

Japanin hallituksen mukaan maan talouden on mahdotonta saavuttaa 1,7 %:n kasvutavoitettaan. Vuonna 2001 kauppataaseen ylijäämä romahti 90 % edellisvuoteen verrattuna. Kauppatase painui vuoden 2001 tammikuussa alijäämäiseksi ensimmäistä kertaa neljään vuoteen. Tavoitellun kasvun sijaan talous on supistumassa. Tämän trendin jatkuessa Japani ajautuu syvään lamaan. ”Myös rahavirta japanilaisiin teknologiaosakkeisiin on tyrehtynyt, kulutuskasvu on ollut jäissä jo pidemmän aikaa. Vienti on vähentynyt ja supistanut teollisuuden investointeja”, sanoi Roger Wessman, pankkiiriliike Evlin pääekonomisti. Japanin korkotaso on lähes nollassa, joten korkojen alentamista ei voi enää käyttää elvytyskeinona. Eräs

kohtalon päivä Japanille on maalis–huhtikuun vaihde, jolloin Japanissa päättyy tilikausi. Silloin pankit eivät voi enää vaieta tappioistaan.

Kriisi, joka alkoi Japanista kymmenisen vuotta sitten ja saapui kehitysmaakierroksen jälkeen Yhdysvaltoihin ja Eurooppaan, palaa Japaniin pahentaakseen jo ennestään huonoa tilannetta. Aasian ex-talousveturi on ilman moottoria. Vetureita ei löydy mistään, ja kapitalismin juna on pysähtymässä jyrkkään ylämäkeen.

Toisen maailmansodan jälkeen keynesiläisyys ja ekspansio olivat mahdollisia, koska maailmassa oli yksi vahva talous, joka ei ollut kokenut sodan tuhoja, ja yksi valuutta, dollari, joka kykeni korvaamaan muut valuutat ja toimimaan veturina siirryttäessä kultakannasta dollarikantaan. Nyt ei löydy ainuttakaan maata, joka asettuisi Yhdysvaltain asemaan. Yhdysvallat on lisäksi ainut todellinen suuri sotilasvalta, ja se aikoo johtaa tätä ristiretkeä, kunnes se saisi taas imettyä lisäarvoa jyrkästi supistuneesta tuottavan pääoman tuotanto-prosessista. *Tämä on kuitenkin hyvin väkivaltainen tie.*

2. Kapitalismin kriisi maailmanlaajuisena ilmiönä

2.1. Kriisien, sotien ja kumousten aika on alkanut

Vaikka ns. globalisaation aikakaudella kapitalismin ristiriidat ja kriisi uusiutuvat korkeammalla tasolla, ei globalisaatio ole kriisien aiheuttaja, vaan pyrkimys torjua kriisi. Globalisaatio on seurausta kapitalismin kriisistä. Porvaristo pyrkii järjestämään maailmanlaajuisen työnjaon uudelleen suurpääoman johtajien ja Yhdysvaltain hegemonian komennossa. Onnistuakseen tämä toimenpide edellyttää ylimääräisen pääoman tuhoa, maailman tuotannon anastamista monopolien käsiin, hyväksikäytön ennennäkemätöntä lisäämistä ja markkinoiden globalisoitumista entisestään. Tämä ei tarkoita vain entisen Neuvostoliiton alueen, Itä-Euroopan ja Kiinan täydellistä sulauttamista kapitalistiseen järjestelmään, vaan myös pääoman ja työn välisen suhteen muuttamista kapitalismin keskuksissa.

Merkittävien poliittisten kriisien ja suurten taistelujen aika on alkanut. Kuten aikaisempien maailmanlaajuisien kriisien yhteydessä, niin tälläkin kertaa sekä entisten työläisvaltioiden taloudellinen valtaaminen että suurten puoli-itsenäisten valti-

oiden, kuten Brasilian, Intian, Etelä-Afrikan ja Indonesian kolonialismin tapahtuu Yhdysvaltain, Euroopan ja Japanin keskinäissuhteiden uudelleenmäärittämisen kautta. Käytännössä tämä merkitsee työläisten historiallisten, sosiaalisten ja demokraattisten saavutusten kumoamista ja työväenjärjestöjen murskaamista.

Laajentuessaan itään EU on pakotettu muuttamaan omia rakenteitaan. Balkanin kysymyksen esille nostamat Yhdysvaltain ja EU:n väliset ristiriidat osoittavat, että maiden intressit Euroopassa, Lähi-Idässä ja Aasiassa ovat erilaiset. Osoituksena siitä, miten vaikeaa kapitalismin metropoleille nykyisissä oloissa on kolonialistia uutta ja vanhaa periferiaa mainittakoon mm. Yhdysvaltain haluttomuus käyttää maa-voimia Jugoslaviassa ja muissa sodissa, imperialististen maiden erimielisyydet puolustusasioissa, kuten tähtien sota -hankkeessa, sekä vastakkaiset tavoitteet talousromahdusten yhteydessä. Toistaiseksi imperialismi ei ole kyennyt pystyttämään edes pientä protektoraattia Kosovoan.

2.2. Imperialismin heikkous

Tällä hetkellä ei ole olemassa yhtenäistä kansainvälistä vastavallankumouksellista rintamaa. Imperialistien aloitekyky rajoittuu vain siihen, mihin maailmanlaajuinen kriisi ja joukkojen taistelun voimistuminen ja järjestäytyminen pakottavat ja minkä puute työväenluokan kansainvälisestä johdosta (eli internationaalista) sallii. Afganistanin sota aloitettiin polleilla puheilla siitä, että se on vasta ensimmäinen pitkässä terrorisminvastaisten sotien sarjassa. Kuitenkin se on ollut toistaiseksi viimeinen, sillä imperialistit ovat pakotetut käymään sotia yksi kerrallaan toivoessaan tuekseen vahvempaa

rintamaa.

Naton tämänhetkistä vahvuutta ja organisaatiota ei ole mitoitettu maailmansotaa varten. Uuden, kylmän sodan jälkeisen doktriinin mukaan Naton tarkoituksena on puuttua paikallisiin konflikteihin käyttäen rajoitetusti myös ydinaseita. Imperialismi tarvitsee Kiinan ja Venäjän raaka-aineiden ja halvan työvoiman lähteiksi sekä laajempien investointien siirtokunniksi kyetäkseen laajentamaan tuotantoaan, mutta toistaiseksi Nato on liian heikko käynnistämään tai käymään sotaa näitä kahta valtiota vastaan huolimatta kaikista yrityksistään valmistautua tähän mm. laajentumalla Itä-Eurooppaan. Itse asiassa imperialistit eivät ole kyenneet kukistamaan edes pientä Irakia yli yksitoista vuotta kestäneen sodan aikana.

Bushin viimeaikaisia lämpimiä suhteita Putiniin ja Jiangiin mm. Tsetsenian kysymyksessä, ydinkärkien vähentämisessä ja ”terrorisminvastasessa taistelussa” tulisikin tarkastella tämän heikkouden valossa. Imperialismin on pelattava itselleen aikaa valmistautuakseen, ja tällä hetkellä Yhdysvallat on tyytyväinen jo siihen, jos se pystyy vakiinnuttamaan asemansa Afganistanissa ja kontrolloimaan Keski-Aasian öljyvaroja sekä saamaan pysyvän jalansijan Venäjän, Kiinan, Iranin ja Intian väliin.

Göteborgissa Bush kauppasi eurooppalaisille Naton uutta ydinasesuojaa, mikäli EU ottaisi vastuun Jugoslavian kaltaisissa tapauksissa, mutta silloin Euroopan imperialistit torjuivat tarjouksen. Nyt Euroopan suuret maat syrjäyttävät pienempiä maita päätöksenteosta uuden Yhdysvallat–Eurooppa–Venäjä-kolmiodraaman nimissä. Bushin lämpimät suhteet Putiniin ja Jiangiin ovat jo alkaneet viilentyä.

2.3. Historian lopun loppu

Kaksitoista vuotta historian lopuksi nimetyn Berliinin muurin kaatumisen jälkeen on koittanut historian lopun loppu. Teorian kehittänyt Francis Fugujama on vuodesta 1998 lähtien myöntänyt, että hänen teoriasensa on kuollut aiemmin kuin historia. Aivan samoin Keynes aikoinaan muistutti teoriastaan: se olisi vain väliaikainen ratkaisu, ”pidemmän päälle me kaikki olemme kuolleita”. Samaan sävyyn puhuu myös George Soros, keinottelija ja halpahintainen filosofi. Monien diktatuurien alullepanija Henry Kissinger puolestaan näkee, että uusi Marx ja uusi marxilaisuus voivat lähitulevaisuudessa ilmestyä globalisoitumisprosessin seurauksena.

Dominoilmiönä levinnyt kriisi ei ole romuttanut vain talouksia, pörssyjä ja rahalaitoksia, vaan myös erinäisiä myyjiä, joita syötettiin joukkojen tietoisuuteen:

a) Aasialaisen ihmeen myytti tarunhohtoisine tiikereineen ja lohikäärmeineen ei ole enää uskottava, malli modernista kapitalismista, josta puuttuu vahva ay-liike ja työläinen on sitoutunut (eli sidottu) firmaan, on romuttunut.

b) Seuraavaksi romuttui myytti kriisistä paikallisena, vain aasialaisena ilmiönä.

c) Saduksi osoittautui myöskin uskomus siitä, että on olemassa talouden säätelymekanismeja.

d) Kapitalismin keskeisimmät myyjit ovat nyt koeteltavana: globaali finanssikapitalismi ei olekaan historian viimeinen vaihe eikä se edusta maailmankapitalismin lopullista voittoa.

Kapitalistisen järjestelmän merkittävin tappio näkyy siellä, minne sen riemukasta paluuta kaikkein eniten julistettiin: entisessä Neuvostoliitossa ja nyt Kiinassa. Venäjän vuoden 1998 elokuisen vararikon jälkeen jopa kapitalismin restauraatiota juhlineet vaihtoivat virttä. Nykyään he totea-

vat, että ”paluu markkinatalouteen” on epäonnistunut, koska Venäjällä ei koskaan ole markkinataloutta ollutkaan. Soros on kertonut avoimesti, että kapitalismin toteuttaminen Venäjällä on ”ratkaisematon ongelma”. Floyd Norris tiivisti International Herald Tribune -lehdessä seuraavasti: ”Neuvostoaajan jälkeinen Venäjä voi osoittautua suuremmaksi vaaraksi kapitalistiselle maailmalle kuin mitä Stalin koskaan oli.” Sama pätee Kiinaan. Kapitalismi ei ole onnistunut korjaamaan katkennutta ketjuaan.

3. Kapitalisminvastainen liikehdintä ja vallankumous

3.1. Imperialismin kriisit ovat otollisinta aikaa vallankumouksille

Ilman globalisaatiota lokakuun vallankumouksen olisi ollut mahdotonta tapahtua, ja globalisaation ansiosta vallankumous tekee paluuta Euroopassa. Olemme analysoineet imperialismin vaiheen sisältävän kolme globalisaation periodia. Jokaisen periodin aikana kapitalismin ristiriidat muodostuvat uudelleen ja laajemmiksi. Kun näiden ristiriitojen kokonaisuus on kärjistynyt äärimmilleen, puhkeaa maailmanlaajuisen kriisi. Kunkin periodin lopussa ja ennen seuraavan periodin alkua on kriisientäyteinen väliaika, joka on otollisinta aikaa muuttaa taloudellinen ja sitä seuraava poliittinen kriisi vallankumoukselliseksi taisteluksi.

Ensimmäistä globalisaation periodia seurannut vuosien 1917–45 vallankumousaalto kuohui etupäässä Euroopassa ja toissijaisesti myös siirtomaissa, erityisesti Kiinassa. Toinen aalto myllersi etupäässä kolmannessa maailmassa ja jäi suurimmalta osaltaan Euroopan ulkopuolelle. Tämän aallon myötä suuri joukko siirtomaita Afrikassa ja Aasiassa itsenäistyi, ja

myös useita sotia, kuten Vietnamin sota, käytiin tämän vallankumousaallon vuoksi. Kuitenkin kun Bretton Woodsin järjestelmän perustukset yli 20 vuoden kukoistuksen jälkeen murtuivat ja toinen globalisaation periodi väistyi kriisien tieltä ennen kolmannen periodin alkua, vallankumouksen haamu palasi myös Eurooppaan: Ranskan punainen toukokuu 1968, Prahan kevät, Etelä-Euroopan diktatuurien kaatuminen. Kolmannen periodin merkityksenä oli pysäyttää Bretton Woodsin raunioilta nouseva vallankumousaalto. Euroopassa kapitalismin integraatio aloitettiin jo toisen periodin aikana vuonna 1957, mutta aluksi se eteni hitaasti ja vasta kolmannen periodin alettua kiihtyi finanssiglobalisaatioksi.

Tiettyssä suhteessa tilanne on nyt samankaltainen kuin vuonna 1968, mutta paljon korkeammalla tasolla. Nykyinen kriisi perustuu mielettömän suureen kasaantuneen, erityisesti fiktiivisen pääoman ja käytettävissä olevan lisäarvon väliseen epäsuhtaan. Porvaristo itse aiheuttaa sen, että kriisi muuttuu vallankumoukselliseksi tilanteeksi. Saavuttaakseen tasapaino-tilanteen porvariston on:

a) Tuhottava pääomaa, mikä johtaa työttömyyden kasvuun. Pääomaa tuhoutuu porvariston tahdon vastaisesti laman seurauksena ja pörssiromahduksissa, mutta porvaristo itse tuhoaa sitä eniten sodassa ja pommituksissa. Jälleenrakennustyö toteutetaan alkeellisella työnjaolla ja työvoimavaltaisesti, joten se alkaa taas tuottaa voittoa.

b) Korjattava rikkoutunut ketjunsä koloniaalistamalla Venäjä, Kiina, Itä-Eurooppa jne. Venäjään ja Itä-Eurooppaan pääsee käsiksi vain Euroopan maaperällä. Kiinaa vastaan on käytävä Tyynenmeren kautta, Taiwania, Koreaa ja Indokiinaa hyväksikäyttäen. Tästä syystä sodan tuhot runtelevat taas eniten Eurooppaa.

c) Jälleenrakennettava Yhdysvaltain, EU:n ja Japanin väli-

set taloudelliset suhteet samaan tapaan kuin keynesiläisyyden aikana. Tämä on utopistista, sillä olematonta kakkua on mahdoton jakaa. Sellainen olisi ensin synnyttävä, ja se vaatii talouden perusteiden jälleenrakentamista, ts. sotaa.

Kuten huomaamme, kaikki kolme toimenpidettä kohtaavat nimen omaan Euroopassa, Länsi-Euroopan maaperällä. Niiden luomat jännitteet tekevät hallaa vanhalle parlamentaris mille, joka mädäntyy ja polarisoituu äärimmilleen. Euroopan työväenliike on historiallisessa ja järjestöllisessä mielessä monta askelta edellä Japanin ja Yhdysvaltain työväenliikettä, ja tälläkin kertaa se tulee ärähtämään ensin. Vanhat byrokraattiset mekanismit, joilla joukkoja on hillitty, ovat historiallisessa identiteettikriisissä: Sosialidemokratia ei kykene jatkamaan entisenlaista politiikkaansa ilman hyvinvointivaltiota ja se siirtyy yhä oikeistolaisemmalle linjalle. Stalinismi kuoli poliittisesti vuonna 1991 eikä mikään voi herättää sitä kuolleista. Sen jäljelle jääneet rippeet etsivät uutta perustetta olemassaololleen tai tyrehtyvät pitämällä kiinni vanhoista opeistaan. Tämä on ensimmäinen kerta imperialismiin aikana, jolloin molemmat pääomaa ja työtä sovittavat suuntaukset ovat hajalla.

3.2. Uuden vastarinnan on muututtava vastahyökkäykseksi

Uusi vahva, dynaaminen, vapauttava, yleismaailmallinen työläisten ja nuorison joukko, eri radikaaliryhmien liike, nousee kuin aurinko ja valaisee Seattlen, Melbournen, Praham, Nizzan, Quebecin, Göteborgin ja Genovan taivaan ja huutaa maailman porvaristolle: *¡NO PASARAN! SMASH CAPITALISM!* Liikettä on inspiroinut hieman aiempi zapatistien

kapina Meksikossa, missä ei tyydytty vain paikallisiin vaatimuksiin, vaan vastustettiin Naftaa, globalisaatiota ja kapitalismia kokonaisuudessaan. Globalisaation voittamattoman kulun myytti on räjähtänyt kuin ilmapallo. Riippumatta siitä, onko kyseessä EU:n, FTAA:n, WTO:n, IMF:n vai Maailmanpankin huippukokous, liike on aina läsnä ja kohottaa (tois- taiseksi) aseettomat kätensä vastustamaan globalisaatiota. Fyysisellä läsnäolollaan mielenosoittajat asettuvat esteeksi: globalisaatiota ei päästetä etenemään.

Tämän liikkeen perustunnuksia ovat:

1. Yhteisrintaman spontaani käytännön toteutus. Mukana on aktivisteja, jotka eivät kuulu mihinkään järjestöön, yksittäisiä työläisiä sekä moniin ryhmiin ja ideologisiin suuntauksiin lukeutuvia taistelijoita, jotka ovat sopineet minimitason toiminnasta ja iskevät kukin omine keinoineen.

2. Ennennäkemätön kyky kommunikoida liikkeen sisällä vaihtamalla tietoja, koordinoida toimintaa ja muokata toiminta- keinoja yrittämällä ymmärtää aiemman toiminnan opetuksia.

3. Kyse ei ole vain ääriliikkeistä tai marginaaliryhmistä, vaan kymmen- ja satatuhapäisistä ihmisjoukoista, joiden edes- sä poliisin toimintakeinot ovat riittämättömät.

Kuitenkin myös taantumus ja sen sorto ovat mukautumassa tilanteeseen. Toivuttuaan Seattlen yllätyksestä ja huomattu- aan mielenosoitukset toistuviksi ilmiöiksi poliisit kaikissa maissa alkoivat vaihtaa kokemuksiaan muiden maiden poliisi- sien kanssa ja tehdä konkreettista yhteistyötä. Lisäksi poliisi- seilla on arsenaalissaan moderneimmat väkivaltakoneet ja uusien teknologia. Taantumuksellisten tavoitteiden toteuttami- seksi on monissa maissa laadittu erinäisiä lakeja ja asetuksia: Schengen-sopimus, Echelon-vakoilujärjestelmä, terrorismin- vastaiset lait, soluttautujat ja provokaattorit jne. Seattlestä Göteborgiin ja Genovaan poliisin toiminta on muuttunut rat-

kaisevasti. Sitä mukaa, kun poliisi huomaa, että a) liikehdintä ei laannu ja b) aktivistien tietoisuus kasvaa niin, että reformismin harha katoaa ja yhä useammin vaaditaan kapitalismin kumoamista, sen toiminta muuttuu väkivaltaisemmaksi ja sen käyttämä taktiikka militaristisemmaksi. Maa-, meri- ja ilmavoimat kaikki käytössä, komentokeskus koordinoimassa joukkojen liikkeitä, joukkopidätykset, keskitysleirit, nimorekisterien luonti, provokaattorit, urkkijat ja tappolaukaukset — tässä eräitä Göteborgin opetuksista. Tiedotusvälineissä puhuttiin poliisin ja siviilien välisistä taisteluista. Tämä käännekohta poliisien toiminnassa kaikissa imperiaalistisissa maissa ja niiden pienemmissä vasallivaltioissa, kuten Ruotsissa, pakottaa aktivistit vetämään omat poliittiset johtopäätöksensä.

Yhteiskunnallinen vastarinta on globalisoitunut. Nyt sen on muututtava vastahyökkäykseksi. Kohtalokkaaksi voi osoittautua harha siitä, että markkinoiden diktatuurin vastakohtaksi voitaisiin asettaa kuvitteellinen markkinoiden ”demokratia” erilaisin säätelymekanismein, kuten Tobinin vero tms. Aivan yhtä taantumuksellista on asettaa vaihtoehdoksi globalisaatiolle paluu kansallisvaltion ja protektionismiin; tämä johtaa nationalismiin, muukalaisvihaan ja rasismiin. Jos kapitalismi säilyttäisi elinvoimansa kansallisvaltion rajojen sisällä, se ei globalisoituisi. Haiderin tapaiset ilmiöt eivät ole pääoman vastustajia, vaan sen myrkyllisiä hedelmiä. Perinteisten byrokratioiden paljastuessa porvariston asiamiehiksi on vaarana, että osa ns. pluraalisesta vasemmistosta alkaa neuvotella taantumuksen kanssa reformeista. Porvaristo yrittää saada jalansijaa liikehdinnässä.

Emme tarvitse verkostoja, jotka käyttävät hyväkseen liikehdinnän voimaa neuvoakseen porvaristolle, miten sen tulisi menetellä. Tarvitsemme todellisen, poliittisesti itsenäisen,

taisteluhaluisen kansainvälisen organisaation, internationaalin. Tarvitsemme maailman sosialistista vallankumousta.

Ensisijaisena tehtävänäimme poliittisen, teoreettisen ja järjestöllisen itsenäisyyden lisäksi on työväenluokan laaja mukaantempaaminen. Ei riitä, että demarit paljastuvat aktivistien vihollisiksi. Ammattiyhdistysliikkeen piirissä on kehitettävä siirtymävaatimuksia, jotka lisäävät työläisten tietoisuutta, rakentavat siltoja yhdistämään osittaiset minimivaatimukset globalisaationvastaisen liikkeen kansainvälisiin vaatimuksiin. Näiden kahden asian välinen yhteys on löydettävä.

3.3. Neljännen Internationaalin jälleenrakentamisesta

Työväenluokan täytyy perustaa toimintansa historian kokemukselle kokonaisuudessaan, mutta siihen ei pidä rajoittua, vaan siitä on päästävä eteenpäin korkeammalla tasolla. Työväenliike ei saa rajata itseään välittömän ja karvaan kokemuksensa kansallisiin rajoihin, vaan sen on jälleen löydettävä kansainväliset vallankumoukselliset perspektiivit ja vallankumouksen internationaali. Siirtymä kohti sosialismia ei tapahdu lineaarisesti, kuten ei historian kulkukaan. Se etenee katkojen, edestakaisen kulkemisen, harppausten, kouristusten, odottamattomien tapahtumien, vääristymien, poikkeamien, mutkistumisten ja hyppäysten kautta. Siirtymäkauden pitkittyminen johtuu siitä, että pääoman ristiriidat uudistuvat laajalti eivätkä kohtaa dialektista kieltämistään⁴ ja

⁴ Kuten Lenin referoi Marxia ja Engelsiä: "Kehitys, joka ikäänkuin toistaa jo käydyt asteet, mutta toistaa ne toisella tavalla, korkeammalla perustalla ("kieltämisen kieltäminen"), kehitys, joka ei kulje suoraviivaisesti, vaan niin sanoaksemme spiraalia myöten; — hyppäyksellinen, katastrofinen, vallankumouksellinen kehitys; — "asteittaisuuden katkeamiset"; määrän muuttuminen laaduksi; — sisäiset

ratkaisuaan. Vallankumouksen jatkuvuus piilee epäjatkuvuuden dynamiikassa. Sen synnyn mahdollistaa historian railo, kahden ajanjakson välinen kriisien kausi, se ei johda integraation säännölliseen ja rauhalliseen lisääntymiseen, vaan se on voimaltaan toteutumattoman kiivas.

Trotskin toteutumaton hanke, Neljännen Internationaalin rakentaminen, on kysymyksistä päivänpolttavin. Trotskilaisuus ei ole vain stalinismin vastakohta, kuten yrittävät väittää demokraatit, ”uudistajat”, kommunistit tai jopa monet trotskilaiset. Se on vuonna 1917 alkaneen maailmanvallankumouksen avoimesti kehittyvää teoriaa ja käytäntöä. Hanke on toteuttamaton, sillä Internationaali ei ehtinyt levittää lokaan vallankumousta ennen kuin punalippu laskeutui Kremlissä. Kapitalismia on yritetty palauttaa yli kymmenen vuoden ajan katastrofaalisin seurauksin, mutta vapaan markkinatalouden sovittaminen Venäjälle ei onnistu, kuten imperialistit, IMF ja finanssi- ja pankkipiirit nyt myöntävät.

Miksi Neljäs Internationaali, miksi sen jälleenrakentaminen? Internationaali ei voi syntyä pyyhkimällä historian muistista, vaan sen on sisäistettävä kaikki 1900-luvun irvokkaiden ja traagisten kokemusten opetukset ja samalla pyrittävä eteenpäin niiden pohjalta. Tämän vuoksi Neljäs Internationaali perustettiin. Erinäisten syiden vuoksi hanke ei toteutunut, vaikka se on yhtä tärkeä välttämättömyys kuin maailmanvallankumous. Emme kuitenkaan puhu yksinkertaisesta entsöinnistä, vaan jälleenrakentamisesta: jokaisesta kokemuk-

kehitysherätteet, joita erilaisten, tiettyyn esineeseen tahi tietyn ilmiön tai tietyn yhteiskunnan puitteissa vaikuttavien voimien ja tendenssien ristiriidat ja yhteentörmäykset panevat liikkeelle; — jokaisen ilmiön *kaikkien* puolien keskinäinen riippuvaisuus ja mitä kiintein, erottamaton yhteys (ja historia avaa yhä uusia puolia), yhteys, joka antaa liikkeen yhtenäisen, lainmukaisen yleismaailmallisen prosessin, — siinä eräitä dialektiikan piirteitä kehitysoppina, joka on (tavallista) sisältörikkaampi.” (*Teokset*, 21. osa, s.40–41.)

sen ja tiedon yhdistämisestä, valloittamisesta ja kehittämisestä, ihmiskunnan tulevaisuuden osoittamisesta. Tämä on jälleenrakentamisen perusta. Jos luopuisimme Neljännen Internationaalin lipusta, luopuisimme samalla luokkataistelun teoreettisista, poliittisista, strategisista ja ohjelmallisista saavutuksista.

Toinen ja Kolmas Internationaali ajettiin poliittiseen kuolemaan sosialidemokraattien ja stalinistien toimesta ennen, kuin ne ehtivät organisaatioina hajota. Neljäs Internationaali lakasi olemasta yhtenäinen organisaatio ilman, että se olisi kuollut poliittisesti. Toinen Internationaali tuhoutui isänmaallisuuteen ja Kolmas Internationaali politiikkaan sosialismista yhdessä maassa. Molempien poliittinen ydin mätäni ennen, kuin organisaation kuori murtui. Sen sijaan Neljännen Internationaalin keskeinen teoreettinen ja poliittinen ydin, jatkuva vallankumous ja maailmanvallankumouksen dialektiikka, siirtymäohjelma, *Petetyn vallankumouksen* opetukset jne., on elävämpi kuin koskaan, huolimatta organisaation sirpaltumisesta ja Trotskin jälkeisen ajan neuvottomuudesta. Haaste Neljännen Internationaalin jälleenrakentamiseksi lähtee tästä ristiriidasta elävän historiallis-poliittisen ytimen ja haavoittuneen poliittisen organisaation välillä. Historiallista ydintä ei voi säilyttää, jollei sitä kehitä. Nostalginen paluu vuoden 1938 olosuhteisiin tai silloisten toimien mekaaninen toisto eivät ole mahdollisia. Neljättä Internationaalia ei voi rakentaa sosialidemokraattien tai stalinistisen byrokratian sisällä, vaan itsenäisenä järjestönä ja edellisten vastakohtana.

3.4. Neljännen Internationaalin perillisten virheistä

Heikon ja kokemattoman Neljännen Internationaalin riveihin etenkin Trotskin kuoleman jälkeen kohdistuneet suuret paineet heikensivät sitä poliittisena toimijana ja aiheuttivat sen sirpaloitumisen vuodesta 1953 lähtien. Tähän kehitykseen vaikuttivat myös Neljännen Internationaalin kokeneimpien kaadereiden järjestelmällinen eliminointi fasismin ja stalinismin toimesta sekä sodanjälkeiset monimutkaiset olosuhteet. Vuoden 1953 riidan molemmat osapuolet, Yhdistynyt sihteeristö ja Kansainvälinen komitea, epäonnistuivat Neljännen Internationaalin rakentamisen historiallisessa velvollisuudessa. Lopullisena todisteena epäonnistumisesta ovat vuosien 1989–91 dramaattiset tapahtumat. Suurin osa trotskilaisuuden nimissä puhuvista kansainvälisistä ryhmittymistä osoittautui kykenemättömäksi käsittämään dialektisesti tätä ennennäkemättömän ristiriitaista tilannetta ja puuttumaan siihen. Ne eivät kyenneet erottamaan vallankumousta vastavallankumouksesta tai joukkojen aidosti byrokratianvastaista liikettä byrokratian vastavallankumouksellisesta harhailusta.

Yhdistyneen sihteeristön mukaan lokakuun vallankumouksen tapahtumilla ei ole enää merkitystä niin, että niihin pitäisi viitata, ja Yhdistynyt sihteeristö on hylännyt ajatuksen Neljännen Internationaalin julistamisesta sosialistisen vallankumouksen maailmanpuolueeksi. Yhdistynyt sihteeristö on toteuttanut kaikkien vasemmistolaisten suuntausten yhteensulauttamisen politiikkaa ja on vallankumousta vastaan, ja kaiken tämän se tekee Neljännen Internationaalin nimissä. Se on hylännyt proletariaatin diktatuurin ja harrastanut ahkerasti erilaisia kansanrintamakuvioita. Yhdistyneen sihteeristön osallistuminen Rio Granden hallitukseen on tyypillisin esimerkki tästä. Rio Granden foorumi on napanuora, joka

yhdistää Yhdistyneen sihteeristön imperialismiin. Viime maaliskuun kunnallisvaaleissa Ranskassa Yhdistyneen sihteeristön vahvin osasto, LCR, joka sai eräissä kunnissa jopa 15 % äänistä, ehdotti Lutte Ouvrier’lle yhteisiä vaalilistoja, joista puuttui trotskilainen ja työväenluokkainen profiili ja joita nimitettäisiin vain vasemmiston listoiksi. Vaalien toisella kierroksella LCR ehdotti ”pluraalista vasemmistoa”, jollainen on hallituksessa. Lutte Ouvrier torjui tämän sataprosenttisen kansanrintamapolitiikan. Porvarillinen media ehdotti Jospinille, että tämä käyttäisi hyväkseen trotskilaisten erimielisyyttä ja tekisi heidän kanssaan hallitustason sopimuksen. Lutte Ouvrier’n ja LCR:n ennustetaan saavan seuraavissa vaaleissa yhteensä noin 10 % äänistä, mikä on enemmän kuin koskaan ennen.

Morenolainen LIT — tai oikeammin sen jäänteet — pitää lokakuun vallankumousta lopullisesti menetettynä, mutta paradoksaalista kyllä näkee, että tilanne on vielä vallankumouksellinen. Lambertilainen Entente Internationale des Travailleurs tähtää jonkinlaisen luonteeltaan reformistisen ensimmäisen internationaalin perustamiseen. Healyn Kansainvälisen komitean viimeiset voimat Kreikassa ja Espanjassa sulautuivat ex-eurokommunisteihin ylistettyään ensin Gorbatsovia.

Sekä CWI:n (Committee for a Workers’ International, Komitea työväeninternationaalin puolesta) että IS-suuntauksen (International Socialism, Kansainvälinen sosialismi) — jonka politiikan käytännössä sanelee Britannian Sosialistinen Työväenpuolue (SWP) — politiikka Jugoslavian ja Afganistanin sotien suhteen oli surkeaa. Heidän käyttämänsä pasifismi ei ole marxilainen teesi; sotaa ei voi lopettaa muulla kuin proletariaatin kapinalla. Puolusteluksi huonolle politiikalle ei riitä se, että kyseisillä alueilla ei ole veljesjärjestöjä — ei,

kantaa on otettava. On puolustettava puolisiirto- ja siirtomaita imperialismia vastaan, taisteltava niiden voiton ja imperialismin tappion puolesta kuitenkin antamatta mitään poliitista tukea näiden maiden taantumukselliselle johdolle. Vain imperialismin tappio johtaa käytännössä kohti joukkojen todellista vapautumista ja antaa joukoille sekä henkisiä että aseellisia voimia selviytyä imperialismin tappion jälkeen myös omista johtajista. Teesit ”ei pommituksille” ja ”alas Milosevic, alas talibanit” ovat taantumuksellisia ja viime kädessä auttavat imperialismia, mikäli niillä tarkoitetaan kaiken kansallisen vastarinnan kukistumista imperialistiarmeijoiden ja ”rauhanturvaajien” edessä.

Sen jälkeen kun Teddy Grant erotettiin puolueestaan International Militant Tendency liiallisen reformismin vuoksi, hänen perillisensä IMT:ssä ovat muutettuaan nimensä CWI:ksi kääntyneet vallankumouksen tielle vain hieman. 1960-luvulla perustettu järjestö harjoitti aluksi politiikkaa Labour-puolueen sisällä. Nykyään he yrittävät rakentaa sosialidemokratiasta riippumattomia järjestöjä, mutta eivät ole yhtään sen vähempää reformistisia kuin aiemminkaan. Heidän julkaisemassaan asiakirjassa *Our History* lukee näin: ”Neljäs Internationaali on järjestö, joka taistelee työväen-demokratiasta ja sosialismista.” Vallankumous ja proletariaatin diktatuuri ovat unohtuneet jonnekin. Asiakirjassaan *Miksi sosialistit vastustavat terrorismia* CWI puhuu terrorismista ja sodasta mainitsematta sodan oikeaa syytä, taloudellista kriisiä, eikä edes viittaa siihen siihen. Itsestään he käyttävät nimitystä *sosialisti*, jotta kukaan ei sekoittaisi heitä kommunisteihin tai trotskilaisiin.

Asiakirjassaan *Revolutionary Crisis Rocks Argentina* he analysoivat tilannetta a) mainitsematta kapitalismin kriisiä — Argentiinan kriisi on vain sen oman talouden kriisi tai kor-

keintaan seurausta IMF:n ilkeistä toimenpiteistä — b) mainitsematta muita Latinalaisen Amerikan maita tai sitä, että kriisi voi levitä niihin. Argentiinaa käsitellään yksittäistapauksena samalla tavalla kuin Afganistania, Palestiinaa jne. Samassa asiakirjassa he esittävät arvion, että kyseessä on vallankumouksellinen kriisi ilman vallankumouksellista tilannetta. Sokea on se, joka ei vielääkään näe, että Argentiinassa ovat kaikki vallankumouksellisen tilanteen ainekset.

CWI:n analyysi stalinismin romahtamisesta on niin köyhä, ettei se kestä teoreettista arvostelua niin kuin marxilaisen analyysin pitäisi. He näkevät byrokratian totalitarismin ainoana syynä romahdukselle, ja heitä lähentää valtiokapitalismin teorian kannattajiin näkemys, jonka mukaan kyseiset valtiot eivät olleet demokraattisia eivätkä sosialistisia. Heidän mukaansa kapitalismi palautettiin Venäjälle heti Neuvostoliiton romahtamisen jälkeen, sillä he eivät näe alueella tapahtuneita muutoksia ja palauttamista prosessina — aivan kuin muutos voisi tapahtua kertaheitolla.

IS-liikkeen eli Britannian SWP:n politiikkaa Suomessa edustaa Sosialistiliitto, jonka *Teeseissä* sanotaan: maanpuolustusjärjestöt on kiellettävä. Tämä on aivan oikein. Mutta kuinka suurena he todellisuudessa näkevät suojeluskuntien jälkeläisten tai muiden maanpuolustusjärjestöjen vaaran? Marxilainen Työväenliitto lähetti keväällä 2001 Sosialistiliitolle sekä monille muillekin hyvin perustellun vetoomuksen perustaa yhteisrintama vapaaehtoisia maanpuolustusjärjestöjä vastaan. Sosialistiliitto ei suostunut rakentamaan tällaista yhteisrintamaa ja käytännössä kieltäytyi kunniasta tehdä käytännön tasolla mitään tämän vaatimuksensa hyväksi. Tämä on suoraa seurausta siitä, että Sosialistiliitto IS-suuntaukselle uskollisena liehittelee kaikkia muita paitsi kommunisteja, sosialisteja, trotskilaisia tai vallankumouksellisia työväen-

järjestöjä. CWI on niitä harvoja sosialistijärjestöjä, joiden kanssa IS-suuntauksen jäseniä näkee marssimassa. Ehkä juuri siksi, että ideologisesti nämä järjestöt ovat lopulta hyvin lähellä toisiaan.

Sosialistiliiton artikkelista *Miten kapitalismi aiheuttaa kriisejä* näemme, että he eivät ymmärrä mitään kapitalismin arvostelusta sen enempää kuin kapitalismin kriiseistäkään (on perusteltua lähestyä IS-liikkeen ja Britannian SWP:n arvostelua Sosialistiliiton kautta, sillä kaikki Sosialistiliiton merkittävin teoreettinen materiaali on suomeksi käännettyä SWP:n materiaalia). Ensinnäkin kirjoituksessa käsitellään kriisejä samastamalla ne kaikki; että nykyinen kriisi olisi vain yksi kriisi muiden joukossa. He eivät ole lainkaan ymmärtäneet nykyisen kriisin erikoisluonnetta. Sosialistiliitto jakaa kriisit kahteen ryhmään: syklisiin ja niihin, jotka aiheutuvat voiton suhdeluvun alenemisen tendenssistä. He eivät mainitse sanallakaan imperialismin vaiheen eri periodeja, keynesiläisyyttä, fiktiivistä pääomaa tai kapitalismin ristiriitojen uusiutumista korkeammalla perustalla niiden samalla kärjistyessä. Kun voitot olivat laskeneet nollaan, syttyi ensimmäinen maailmansota, sanoo Sosialistiliitto. Mutta miten on mahdollista, että vuoden 1944 jälkeen alkoi taas syntyä voittoja? Sosialistiliiton kapitalismin kriisien arvostelu päättyy 1910-luvulle. Heidän esittämänsä kaavan mukaan kriisiä seuraa kasvu ja kasvua kriisi, jolloin prosessi kriisi — kasvu — kriisi — kasvu — kriisi — kasvu jatkuu loputtomiin. Tämän näkemyksen mukaan järjestelmä jää ikiajoiksi eloon. Miten sitten siirrytään sosialismiin? Sosialistiliiton mukaan silloin, kun kaikki ymmärtävät, että sosialismi on parempi järjestelmä ja päättävät ryhtyä toteuttamaan sosialismia. Tämä on silkkaa idealismia. Kaikkien kehitysprosessien jatkuvuus niin luonnossa kuin yhteiskunnassakin rikkoutuu toisinaan,

tämän rikkoutumisen luoma railo mahdollistaa harppauksen, ja silloin määrä muuttuu laaduksi: tapahtuu vallankumous, joka luo perustan uudentavalle tuotantotavalle. Palaamme Sosialistiliiton arvosteluun Suomen puolueita käsittelevässä luvussamme.

Eräs Marxilaisen Työväenliiton ja IS-suuntauksen periaatteellisimmista eroista on stalinismin analyysi. Valtio-kapitalismin teoria on eräs niistä taantumuksellisista teorioista, jotka syntyivät 1930-luvulla ja joita vastaan Trotski taisteli elämänsä viimeiset taistelut, ennen kuin Stalinin agentti murhasi hänet. Jo silloin Yhdysvaltain SWP:n opposition motiivina oli teesi, että mikäli imperialismi hyökkää Neuvostoliittoa vastaan, Neuvostoliittoa ei tule puolustaa. Kirjassaan *Marxism in puolustuksena* — joka on dialektisen materialismin ylistys — kiteytyy Trotskin taistelu valtio-kapitalismin teorian kannattajia vastaan.

Seuraavat asiat ovat yhteiset kaikille mainituille järjestöille ja ne erottavat Marxilaisen Työväenliiton näistä järjestöistä:

1. Kaikista analyyseista, koskevat ne sitten Argentiinaa, Afganistania, Palestiinaa tai kansallisia kysymyksiä, puuttuu kriisin oikean taustan, kapitalistisen talouden kuolettavan kriisin analysointi. Tämän vuoksi nämä järjestöt eivät tunne olosuhteita, joissa todellisuudessa elämme ja toimimme, ja siksi ne eivät voi tehdä tilanteen vaatimia johtopäätöksiä.

2. Ne eivät näe kriisin ratkaisuna olevan vallankumousta, ja sen vuoksi ne eivät kehitä siirtymävaatimuksia eivätkä pyri käyttämään yhteisrintaman taktiikkaa.

3. Ne eivät myöskään näe vallankumousta ratkaisuna sodan lopettamiseksi. Ne saattavat kyllä puhua vallankumouksesta vappupuheissaan, mutta silloinkaan sitä ei yhdistetä maailmanvallankumoukseen.

Tämän vuoksi monet niistä rakentavat omaa internationaali-

aan, mutta eivät näe internationaalia sentralistisena maailmanpuolueena vaan koordinaattorina.

Edellisten syiden seurauksena ne ryhtyivät rakentamaan Attacia, kun taas Marxilainen Työväenliitto pyrkii rakentamaan marxilaista vallankumouksellista keskusta toimimaan Attacin vastakohtana työväen- ja nuorisoliikkeen sisällä ja tätä kautta Neljättä Internationaalia.

3.5. Attac ja reformismin vaarat

Eräs vaarallisimmista luokkataistelussa esiintyvistä ilmiöistä on liikehdinnänpalvonta, ”rank-and-fileismi” (*engl.* rank-and-filer ~ rivijäsen). Siinä kiteytyvät kaikki aiemmissa taisteluissa esiintyneet vastavallankumoukselliset piirteet, kuten a) käytännön toimet ovat kaikki kaikessa, strategiaa ei tarvita, b) järjestöjen välinen vuorovaikutus ja väittely pitäisi korvata pluralismilla ja ”toisten mielipiteiden kunnioittamisella” aina vaikenemiseen asti, c) kansan tahto toteutuu silloin, kun sen takana on 51 % kansasta, ja d) organisaatio ei tarvitse selkeitä rajoja, sen ei siis taistelun koittaessa pidä olla sentralistinen.

Euroopassa eri vasemmistojärjestöt osoittavat ”internationalsmiaan” Attacin riveissä. Attacin muodostamista edesauttoi osin eurooppalainen imperialismi, mikä osoittaa imperialismiin tällä tavalla pyrkivän lähestymään niin sanottua vallankumouksellista vasemmistoa. Yhdistyneen sihteeristön lisäksi myös IS- ja CWI-suuntaukset ovat innokkaita Attacin rakentajia. Göteborgissa Attac protestoi pelaamalla jalkapalloa muutaman korttelin päässä paikasta, jossa poliisi hyökkäsi hevosin, koirin ja patukoin mielenosoittajien kimppuun. Genovassa Attac pidatti kuumaksi käyneitä aktivisteja. Attacia ei haittaa se, että siihen kuuluu jäsenenä ministereitä, joiden

hallitukset ovat tahrineet kätensä vereen Afganistanin sodassa. Attacia rakennetaan, koska perinteiset byrokraatiat ovat haaksirikkoutuneet ja kapitalismi tarvitsee uusia puskureita torjumaan työväenluokan ja nuorison vastarintaa. Näiden puskureiden tietoinen rakentaminen aloitettiin vuonna 2001, jolloin Porto Alegressa järjestettiin Maailman sosiaalifoorumin ensimmäinen kokous. Attacin teesit ovat olleet tiedossa jo pitkään: inhimillisempää kapitalismia ja inhimillisempää globalisaatiota ilmaistuna Porto Alegren tapaan.

Reformistiset ehdotukset perustuvat ajatukselle, että kapitalismi kyllä pystyisi parempaan demokratiaan ja oikeudenmukaisuuteen, mutta globalisaation pahat voimat estävät tätä kehitystä. Näin ylläpidetään harhaa, jonka mukaan painostaminen riittäisi tuottamaan tuloksia. Vallankumouksellisina meidän on kuitenkin vaikea kuvitella, miten edes Porto Alegren kaltaista hallintoa voitaisiin soveltaa esimerkiksi Argentiinassa. Vallankumouksen ja reformismin välinen ristiriita palautuu työväenluokan ja porvariston tai sosialismin ja kapitalismin väliseen ristiriitaan. Uusreformismi on ovelasti rakennettu: se ei ole puolue, vaan liike, johon lukeutuu kaikenlaisia järjestöjä ja puolueita, mukaan lukien perinteisiä byrokraatteja, ja kaikkien politiikka saa kukkia omalla tavallaan. Suomessa Attaciin kuuluvat kaikki; se yhdistää niin demareita, SKP:tä kuin Vasemmistoliittoa ja Sosialistiliittoakin.

Tammi-helmikuussa 2002 Porto Alegreen Brasiliaan koontui jälleen kerran maailman reformismin kerma keskustelemaan vaikutuskeinoistaan järjestelmän sisällä. Porto Alegre ei ole jatkoa Göteborgille ja Genovalle, kuten yrittävät väittää maan ystävät ja muut ”liikehdintä liikkeen yläpuolella” -väitteen kannattajat (rank-and-fileistit). Me painotamme, että *Porto Alegre ei ole sama kuin Genova ja Göteborg. Porto*

Alegre on edellisten dialektinen vastakohta. Genovan ja Porto Alegren suhdetta voisi verrata palestiinalaisten intifadaan ja Arafatin ja kumppaneiden Oslon sopimuksiin. Marxilainen Työväenliitto ainoana suomalaisena liikehdintään osallistuvana järjestönä on ja pysyy Attacin ulkopuolella. Sanomme, että Suomen ja Euroopan työväenluokan on katsottava itseään Argentiinan peilistä. Ainoastaan siitä heijastuu kasvoja, jotka voivat johtaa kunnialliseen voittoon.

3.6. Uudelleenjärjestäytyminen on väistämätön

Raja, joka erottaa trotskilaiset järjestöt toisistaan kuin jyvät akanoista, vedetään seuraavan kysymyksen pohjalta: tarkoittivatko vuosien 1989–91 dramaattiset muutokset lokakuun vallankumouksen vuonna 1917 käynnistämän historiallisen syklin loppua ja alkua pitkälle vallankumouksettomalle ajanjaksolle, vai tarkoittivatko ne, että on alkamassa vallankumouksen ja vastavallankumouksen välinen yhteenottojen kausi, jolloin lopulta tullaan ratkaisemaan lokakuun vallankumouksella alkaneen mutta toteutumatta jääneen hankkeen kohtalo? Marxilainen Työväenliitto on jälkimmäisen vaihtoehdon kannalla. Nyt, kun kaikki sodanjälkeiset voimasuhteet ovat järkkyneet, on mahdollista ja välttämätöntä ryhtyä suureen harppaukseen. Uusi internationaali tulee olemaan Neljäs Internationaali tai se ei voi syntyä ollenkaan. Trotskilaisen liikkeen kokonais-historiallisen arvioinnin välttämätön tehtävä on vielä edessäpäin. Dialektinen materialismi filosofiana, logiikkana ja tietoteorian on marxismin teorian ja käytännön vallankumouksellinen ydin. Sen tutkiminen ja opiskelu on MTL:n ensisijaisia tehtäviä.

MTL päättää tietoisesti jäädä Neljännen Internationaalin

nimeen vannovien tai sen ”jälleenrakentamiseen” pyrkivien ryhmien ulkopuolelle. Kuitenkin MTL on avoin keskusteluille ja muulle käytännön tason toiminnalle muiden trotskilaisten kanssa. Tendenssien ulkopuolelle jääminen ei tarkoita kansallistrotskismia. Stalinismin romahtaminen, joka vei mukanaan suurimman osan trotskilaisista järjestöistä, on luonut täysin uuden tilanteen, joka ei salli vanhan sodanjälkeisen poliittisen ja järjestöllisen olemassaolon jatkumista. Välttämätön uudelleenjärjestäytyminen kansainvälisellä tasolla ajaa vanhojen ryhmittymien ohitse ja tulee vetämään puoleensa erilaisia poliittisia taustoja ja perinteitä omaavia voimia, joiden sisällä meidän tulee taistella Trotskin perinnöstä, kunnes voitamme. MTL ei aio tuhannennen kerran julistaa perustetuksi vielä yhtä trotskilaista tendenssiä. Lähitulevaisuudessa poliittisen näyttämön koostumuksessa tulee tapahtumaan uudelleenjärjestäytymisiä. Kannatamme kansainvälisen kampanjoinnin aloittamista työväenluokan keskuudessa ilman poissulkemisia, mikä mahdollistaisi kansainvälisen konferenssin, jossa keskusteltaisiin Neljännen Internationaalin jälleenrakentamisesta.

Neljännen Internationaalin jälleenperustamiseksi on taistelemassa puolueita ja järjestöjä 16:sta maasta: EEK Kreikasta, PO Argentiinasta, MWL Turkista, SWL Palestiinasta, PCO Brasiliasta, Partido de los Trabajadores Uruguaysta, AMR-Proposta Italiasta, ITO, jolla on osastoja Saksassa, Britanniassa, Tanskassa, Intiassa, Ukrainassa ja Yhdysvalloissa, En Defensa del Marxismo Espanjasta, Oposicion Trotskista del POR Boliviasta sekä CCPO Chilestä. Liikkeen koordinoitui-
toimikunta kokoontui ensimmäisen kerran Sao Paulossa marraskuussa 1997 ja edellisen kerran Porto Alegressa vuoden 2002 alussa. Olemme näiden järjestöjen kanssa yhtä mieltä Neljännen Internationaalin jälleenrakentamisen välttämättö-

myydestä. Parhailleen selvitämme, kuinka pitkälle olemme yhtä mieltä näiden järjestöjen muun analyysin ja ohjelman kanssa ja millainen yhteistyö tämän pohjalta olisi mahdollista.

4. Sota ja periferia

4.1. Imperialismin sotiin johtavan tendenssin pääpiirteet

Samalla, kun kapitalistinen järjestelmä tarjoaa reformisteille erilaisia porkkanoita, se käyttää myös keppiä vallankumouksellisten voimien hillitsemiseksi. Koska taloudellinen kriisi tapahtuu nyt sikäli eri tasolla kuin aiemmin, että se piinaa koko maailmaa, toistaa imperialismi metropolien taktiikkaansa — Porto Alegren porkkanaa sekä Göteborgin ja Genovan kepejä: pamppuja ja laukauksia — myös periferiassa. Osa kehityksmaista on saatava mukaan toisia vastaan, ja tämä tapahtuu lupaamalla toisinaan rahaa ja toisinaan taas kiristämällä ja uhkailemalla sillä, että muuten näistä maista tulee seuraavia uhreja.

Kärjistyneiden ristiriitojen räjähtämisen keskipiste on Lähi-Itä ja palestiinalaisten taipumaton ja sankarillinen vastarinta ylivoimaisia riistäjiään vastaan. Yksitoista vuotta sitten alkanut Persianlahden sota ei ole vielääkään päättynyt, Irakia on jo yhdentoista vuoden ajan pommitettu lähes päivittäin. Mutta se, että Irakia on pommitettu näinkin pitkään, ei ole riittänyt palestiinalaisten taistelutahdon nujertamiseen.

Balkanin-kokeilujensa jälkeen imperialismiin on laajennettava barbariansa kehää. Kannanotossamme *Sota imperialismiin sotaa vastaan* 24.10.2001 olemme analysoineet niitä syitä, jotka pakottavat maailman vastavallankumoukselliset voimat sotiin kaikkialla. Seuraavassa tämän tendenssin pääpiirteitä:

1. Metropoleissa toteutetaan lukuisia totalitarismiin johtavia poliittisia toimenpiteitä. Vastarintaa yritetään nujertaa toisaalta poliisin ja erilaisten puolisotilaallisten ryhmien voimin ja toisaalta sulauttamalla eri järjestöjä järjestelmään reformismien keinoin. Tarkoituksena on levittää sodan ja totalitarismin vastustajien keskuudessa tappiomielialaa ja hyväksyvää halua antautua.

2. Periferiassa imperialismi pyrkii voittamaan palestiinalaiset mm. samastamalla heidät talibaneihin ja iskee pieniin maihin vaatien täyttä uskollisuutta sekä pyrkii vakiinnuttamaan sotilaallista läsnäoloaan raaka-aineiden kannalta ja strategisesti merkittävissä maailmankolkissa. Tähän tarvitaan kuitenkin myös Venäjän kaltaisten suurten maiden hyväksyntä. Muiden puolisiirtomaiden kansoja pelotellaan. Nämä kansat muodostavat ihmiskunnan valtaenemmistön ja ne elävät kurjissa olosuhteissa, joten niillä on runsaasti päteviä syitä kapinoida riistäjiään vastaan.

3. Imperialismi pyrkii sotkemaan tähän ristiretkeensä Latinalaisen Amerikan, räjähdysalttiin maanosan, jossa kapinat eivät ole vain potentiaalisesti ajankohtaisia, vaan jossa on jo kapinoitu. Tällä hetkellä Argentiina on Etelä-Amerikan luokkataistelun keskus. Maassa, joka on vararikossa ja jossa hallitus takavarikoi kansalaisten pankkitalletuksia, palkkoja ja eläkkeitä kyetäkseen lyhentämään velkaansa IMF:lle ja muille ulkomaalaisille koronkiskureille, ovat kansalaiset jo taistelleet kadulla poliisia vastaan ja onnistuneet kaatamaan hal-

lituksen ja presidentin useampaan kertaan. On vain ajan kysymys, milloin imperialistiarmeijat siirtyvät Etelä-Amerikkaan auttamaan kansallisia porvarihallituksia kapinoiden kukistamisessa.

4. Imperialismi pyrkii vakiinnuttamaan läsnäoloaan kaikkialla entisen Neuvostoliiton alueella, niin Euroopan kuin Aasiankin puolella. Alueelle asettuminen sekä kapitalismin palauttamisen tehostaminen voivat tapahtua vain väkivaltaisista tiedä, sillä kansan vähäinenkin elintaso on silloin uhattuna. Alueella saattaa pian puhjeta kapitalismin palauttamista vastustavia kapinoita.

5. Naton 19 maan rintama on liian suuri ollakseen joustava ja tehokas. Vaikka viides artikla otettiinkin käyttöön Bushin avunpyyntöjen vuoksi, ovat muut Nato-maat kuitenkin närkästyneitä siitä, että he eivät saa osallistua päätöksentekoon ja sotimiseen. Muiden Nato-maiden osallistuminen Afganistanin operaatioon jäi vähäiseksi vain siksi, koska Bush haluaa tehdä päätökset itse. Bush on aikaa pelatakseen ja kyetäkseen kunnolla asettautumaan Keski-Aasiaan lähestynyt Putinia ja neuvotellut mm. ydinaseiden vähentämisestä ja muusta sotilaallisesta yhteistyöstä. Suuret EU-maat ovat tästä hätäntyneet, ja välttääkseen itse hylätyksi joutumista ne ovat alkaneet hylätä pienempiä EU-kumppaneitaan lähteäkseen mukaan tähän kolmiodraamaan ilman muita EU-maita. Tämä on kuitenkin osoittautumassa virheliikkeeksi EU-maille, sillä Bushin ystävyys Putinin kanssa on alkanut nyt rakoilla, kun Afganistanin sodan aktiivisin vaihe on suoritettu, ja Bushin lupaukset ydinaseiden vähentämisestä alkavat paljastua katteettomiksi. Kuitenkin nämä seikkailut ovat jo riittävästi kärjistäneet paitsi vanhaa pohjoisen ja etelän välistä ristiriitaa myös ristiriitaa toisaalta Englannin, Ranskan ja Saksan ja toisaalta 12 muun EU-maan välillä.

6. Globalisaationvastaisen rintaman sisällä esiintyy törmäyskursseja. Mikäli liike ei ala esittää näkemyksiä kapitalismin kumoamisesta ja mikäli se jatkaa reformismin tietä ja tyytyy säilyttämään kapitalismin ja parantelemaan sitä, pyrkimys ”pienimpään pahaan” suhtautumisessa terrorismiin ja ”terrorisminvastaiseen sotaan” tulee jakamaan liikettä.

4.2. Afganistanin sota

Marxilainen Työväenliitto vastustaa jyrkästi vastavallankumouksellista teesiä yhtä suuren poliittisen etäisyyden ottamisesta kumpaankin Afganistanin sodan osapuolista. Me emme sijoitu keskustaan, jonne ängenneiden pasifistien ja ”vallankumouksellisten” mielestä molempiin sodan osapuoliin on suhtauduttava samalla tavalla. Meillä on sovittamattoman suuria poliittisia erimielisyyksiä Afganistanin sotaa edeltäneen, Yhdysvaltain johtamaa rintamaa vastaan sotivan johdon kanssa emmekä me anna minkäänlaista poliittista tukea heille. Kuitenkin seisomme Afganistanin kansan puolella ja vaadimme imperialismille *tappiota* tässä sodassa.

Vaikka sorrettujen maiden porvarilliset hallitukset näyttäsivät aluksi miten imperialisminvastaisilta tahansa, historian käännekohtat osoittavat, että ne eivät pysty vastustamaan imperialismia ja lopuksi joko antautuvat tai kaatuvat. Vain proletariaatti voi johtaa sen puolella taistelevat yhteiskunnan eri kerrostumat todelliseen voittoon. Marxilainen Työväenliitto kehottaa Afganistanin ja muiden sorrettujen maiden kansanjoukkoja kaatamaan omien maidensa hallituksia, jotka ovat liittoutuneet imperialistien kanssa Afganistanin kansaa vastaan. Yksi tällaisista hallituksista on Pakistanin sotilas-

diktatuuri.

Afganistanin sodassa, jossa Suomen hallituskin on tahrinut kätensä vereen, näyttää Yhdysvaltain rakentama imperiaalistinen liittouma pysyvän koossa. Tämä yhdessä sen kanssa, että länsimaissa kavennetaan demokraattisia oikeuksia, kuten liikkumisvapautta ja viestintäsalaisuutta, saattaa aiheuttaa globalisaationvastaisessa liikkeessä tilapäistä hämmennystä ja pettymystä, jos esimerkiksi ei enää voi matkustaa toiseen maahan suurmielenosoitukseen. Tämän vuoksi liikkeen on syytä varautua myös maanalaiseen toimintaan. Imperialismi ei kuitenkaan pysty toteuttamaan näitä kaikkia demokraattisten oikeuksien kaventamisia ilman, että voittaisi meidät fyysisesti.

4.3. Kashmirin kriisi

Intian ja Pakistanin välit ovat olleet kireät jo joulukuulta lähtien. Vielä maiden välille ei ole syttynyt sotaa, mutta se on todennäköinen, ja vaikka tilanne alueella on toistaiseksi pysynyt hallinnassa, pienikin kipinä voi räjäyttää ruutitynnyrin. Mikäli sota syttyy, se ei tule olemaan minkään kansakunnan vapautumiseen pyrkivää edistyksellistä sotaa, vaan kahden epäitsenäisessä asemassa olevan puolisiirtomaan kiistaa oman alistamansa alueen herruudesta. Koska sekä Intia että Pakistan toteuttavat alueella omia imperialistisia pyrkimyksiään, ei kummankaan osapuolen, Intian tai Pakistanin voitto ole toista parempi vaihtoehto. Lisäksi koska kyseessä on kaksi puolisiirtomaata, jotka ovat taloudellisessa riippuvaisuussuhteessa imperialistisista länsimaista, on sota jatkoa imperialistiselle sodalle, ja erityisesti sille sodalle, jota käydään Afganistanissa.

Tämän vuoksi on huolestuttavaa, että sodanvastainen liike

Suomessa (ja ilmeisesti muissakaan länsimaissa) ei ole kiinnittänyt Kashmirin kriisiin mitään huomiota. Liikkeen suhtautuminen sotiin ja niiden analysointi on pintapuolista: vastustetaan vain niitä sotia, joissa Yhdysvallat on avoimesti mukana, vaikka Yhdysvaltojen merkitys tässä kriisissä on tuskin yhtään sen vähäisempi kuin Afganistanissa.

Koska on ilmeistä, että Kiinaa yritetään sotkea mukaan sotaan (kuten olemme esittäneet Itä-Uudenmaan mielipidelehti Å-siktenissa 11.1.2002), tällä imperialistisella sodalla ei ole ainoastaan pyrkimyksiä toista imperialistista valtaa vastaan, vaan myös selviä Kiinan-vastaisia pyrkimyksiä. Kiina haluaa ainakin toistaiseksi pysytellä erossa sodasta ja veljeilee sekä Pakistanin että Intian kanssa. Sodan puhkeaminen kuitenkin pakottaa Kiinan valitsemaan puolensa. Vaikka emme voi puolustaa Intiaa tai Pakistania tässä sodassa, on ehdottomana velvollisuutenamme puolustaa Kiinaa, mikäli Kiina sotaan osallistuu, sillä Kiina on epämuodostunut työläisvaltio. Puolustaessamme Kiinaa imperialistien hyökkäystä vastaan emme kuitenkaan anna mitään poliittista tukea Kiinan byrokraattiselle johdolle.

Mutta provokaatio ja imperialismiin määräävä rooli ovat kuitenkin vain yksi skenaario. On lopulta myös aivan mahdollista, että tässä kriisissä vaikuttaa voimia, joita imperialismi ei pysty hallitsemaan. Imperialismin heikkoudesta paljastuu päivä päivältä enemmän merkkejä: miksi sotaa Afganistania vastaan viivyteltiin niin kauan? miksi uhattiin pommittaa Irakia, Irania ja Somaliata, mutta ei pommitettu ketään? miksi Yhdysvallat päätyi pienimuotoiseen operaatioon Filippiineillä? Yhdysvallat näyttää joutuvan vaihtamaan suunnitelmiaan koko ajan.

4.4. Lähi-Itä

Palestiinalaisten intifadan muodossa maailman kriisi ilmenee Argentiinan ohella korkeimmillaan. Kapitalismin hallitsemattomasta kriisistä johtuva imperialismien toiminnan rajoittuneisuus eli se, että imperialistit eivät saa koottua yhtä laajaa liittoumaa kuin Afganistanissa, ilmaisee jenkkiä ja maailman kapitalismin historiallista heikkoutta eikä suinkaan vahvuutta, vaikka impressionistit näin yrittävätkin väittää. Sharon on vedonnut Palestiinan kysymyksen ”lopulliseksi ratkaisemiseksi”, mutta ei ole saanut taakseen laajaa liittoumaa. Yhdysvalloille uskollisimmat Saudi-Arabian ja Egyptin hallitukset pelkäävät kansannousua ja vallankumouksen uhkaa omissa maissaan. Sharon näyttää toteuttavan kansanmurhan nykyistä vaihetta yksin. Arafatin porvarillinen hallitus on puun ja kuoren välissä. Se on sitoutunut auttamaan imperialismia sankarillisen kansannousun, intifadan kukistamisessa. Imperialismi pyrkii tälläkin alueella jakamaan valtiot ja saman kansan sisällä olevat kastit maltillisiin ja ”radikaaleihin”: Pakistan Afganistania vastaan, Arafat Hamasia ja Jihadia vastaan.

Uusi kansannousu puhkesi, koska Palestiinan kansanjoukot vastustavat Oslon sopimuksia. Sopimusten tarkoituksena on pakottaa kansa hylkäämään unelmansa kansallisesta itsemääräämisoikeudesta antaen PLO:lle ja Araftille rajoitetun vallan viidesosaan Palestiinan historiallisesta pinta-alasta. PLO on luopunut yhden koko Palestiinan alueen kattavan demokraattisen tasavallan vaatimuksesta ja korvannut sen sionistisen vasemmiston ja stalinismin ohjelmalla ”kahdesta valtiosta ja kahdesta kansasta”. Tämä ohjelma ei kuitenkaan ota huomioon, että Israelin valtion alaisuudessa elää 1,5 miljoonaa palestiinalaista ja 3,5 miljoonalla palestiinalaispakolaisella ei ole oikeutta palata. Sovinnon tekemisen politiikka on

haaksirikkoutunut. On itsemurhaa ojentaa sovinnon kättä silloin, kun luokkataistelu on kärjistynyt. Arafatin kohtaloksi koituu sama kuin aiemmin Öcalanille, ja aivan samasta syystä. Ellei hänen oma kansansa hoida häntä pois turhaan ”edustamasta” sitä, hän päätyy vankilaan tai hirteen.

Palestiinan kansalla ei ole mitään tulevaisuutta moneen kantooniin jaetussa maassa. Tulevaisuudennäkymiä ei myöskään ole kahtia jaetussa porvarillis-demokraattisen hallitusmuodon omaavassa maassa, jollaista vaatii osa israelilaisesta vasemmistosta sekä stalinistit, tai eräiden trotskilaisia viitteitä omaavien järjestöjen ajamassa ”sosialistisessa” versiossa: ”sosialistinen Palestiina sosialistisen Israelin rinnalla”. Marxilainen Työväenliitto taistelee yhden itsenäisen, demokraattisen, sosialistisen valtion puolesta ilman kansallisia, uskonnollisia tai muita kansalaisten erotteluja koko Palestiinan historiallisella alueella. Vain tällaiselta vapautetulta maaperältä voi alkaa toteutua koko Lähi-Idän vapautus ja järjestäytyminen alhaalta käsin *Lähi-Idän Sosialististen Valtioiden Federaatioksi*, johon liittyisivät myös kaikki alueen arabimaat sekä Iran. Sionismia ja imperialismia ei voi voittaa rakentamatta alueella uutta vallankumouksellista johtoa. Palestiinalaiset toverimme kutsuvat veljiään ja siskojaan Lähi-Idässä, myös iranilaisia, kurdeja ja juutalaisia, taistelemaan yhdessä sosialistisen, demokraattisen ja maallisen yhteiskunnan puolesta.

4.5. Argentiinan vallankumouksellinen tilanne

Argentiinan joulukuiset kansannousut kaatoivat useamman presidentin ja hallituksen. Tällaisen vihan partaalle kansan sai pitkään jatkunut lama. Kyse ei ole kuitenkaan yksin Argentiinan kriisistä, vaan kyseessä on kapitalismin 1990-lu-

vulla alkaneen kriisin yksi heijastuma. Argentiinan kansannousu on tällä hetkellä luokkataistelun korkein taso, uusi vaihe maailman sosialistisen vallankumouksen kehityksessä.

Argentiinan työväenluokka on sotkemassa kaikkia imperialismin taantumuksellisia ja vastavallankumouksellisia suunnitelmia, sillä tällä kertaa kysymystä ei aseteta talibanien ja läntisen sivilisaation välille, vaan kansainvälisen työväenluokan ja imperialismin välille, Argentiinan kansan ja Argentiinan kapitalismin välille. Kapina on sotkemassa myös imperialistien taloudellisia suunnitelmia. Argentiinan yli 141 miljardin dollarin kokonaisvelasta ulkomaanvelkaa on 90 miljardia. Tämän vuoksi kriisi leviää

a) Yhdysvaltoihin, koska Yhdysvallat kieltäytyy keskustelemasta uusista lainoista ennen kuin Argentiina lupaa lyhentää velkaansa Yhdysvalloille enemmän kuin EU:lle. Argentiinalla ei ole kuitenkaan varaa lyhentää velkaansa kenellekään;

b) Eurooppaan, sillä kriisi johtaa espanjalaisen pääoman ostamien yksityistettyjen yritysten konkurssiin. Espanjalaiset ovat investoineet Argentiinaan 25,6 miljardia dollaria. Espanjan pääministeri on soittanut Argentiinan presidentti Duhaldele ja vaatinut reilua peliä. 70:ä % Argentiinan espanjalaisinvestoinneista vastaava öljy-yhtiö Repsol ajautuu lähelle konkurssia, samoin puhelinyhtiö Telefonica ja lentoyhtiö Argentinean Airlines. Espanjan lisäksi Argentiinaan ovat investoineet Ranska, Britannia ja Italia;

c) Brasiliaan, Paraguayhyn ja Uruguayhyn, jotka kuuluvat vapaakauppasopimus Mercosuriin yhdessä Argentiinan kanssa. Brazilian osuus Argentiinan viennistä on 30–40 %;

d) Japaniin, sillä Argentiinan devalvaatio pakottaa hiuskarvan varassa roikkuvat japanilaispankit suunnittelemaan jenin devalvoimista. Tämä toimenpide voi sytyttää kapinan liekke-

jä Kauko-Idässä.

Duhalden linjaus ensi sijassa kotimaisen velan maksamiseksi tähtää keskiluokan lepyttämiseen, mutta tämä toimenpide edesauttaa kriisin leviämistä paitsi lähinaapureihin ja varsinkin Brasiliaan ja Meksikoon myös Eurooppaan. On käynyt täysin selväksi, että Argentiinan kriisi eroaa laadullisesti aiemmista Venäjän ja Meksikon kriiseistä. Emme tiedä, miten vallankumous jatkossa Argentiinassa kehittyy ja missä tahdissa. Varmaa on kuitenkin se, että imperialismi ei kykene selviämään taloudellisesta umpikujastaan rauhanomaisin keinoin. Argentiina oli IMF:lle globalisaation ja vapaakaupan mallimaa, mutta nyt jokainen näkee täysin selvästi, että IMF:n keinot johtavat entistä syvempään kriisiin. Duhalde on porvarillisen demokratian viimeinen kortti ns. rauhanomaisen kapitalismin säilyttämiseksi. Mikäli hän epäonnistuu, ts. mikäli kansa vaatii hänenkin eroamistaan, ei suurporvaristolle jää jäljelle muita kuin väkivallan kortit.

Todellinen ongelma vallankumouksen etenemiselle tällä hetkellä on, että kansalta puuttuvat määrätietoiset vallankumoukselliset johtajat, vaikka tahtoa kansalla kyllä riittää: Joukkojen radikalisoituminen on edistynyt niin, että luottamus porvarillista yhteiskuntaa kohtaan on häviämässä kokonaan. Kapina aloitettiin lauseilla ”*alas de la Rúa ja Cavallo*”, mutta pian päädyttiin lauseeseen ”*alas joka ikinen*”. Työläisjoukot ovat myös jonkin verran jo hankkineet kiviä ja kattiloita järeämpääkin aseistusta, mutta yhtenäistä miliisiä ensin puolustamaan ja sitten hyökkäämään ei ole kukaan rakentanut. Tämä on kuitenkin välttämätöntä, aivan kuin on yhtä välttämätöntä vedota armeijassa palveleviin työläisiin, että nämä kääntyisivät omia upseerejaan vastaan ja siirtyisivät kansan puolelle.

Toisaalta vasemmistoryhmien julistuksissa esitetty vaatimus

työläisten ja kansan hallituksesta vaatii perustakseen paikallisia neuvostoja, joissa työläiset, talonpojat ja työläisiä lähellä oleva pikkuporvaristo käytännössä voisivat toteuttaa työväenvaltaa ja työväenmiliisin rakentamista. Osin tällaisia paikallisneuvostoja onkin jo syntynyt eri puolille maata kansan spontaanin toiminnan pohjalta, mutta niiden organisointi valtakunnallisesti on välttämätöntä, eikä se ole mahdollista ilman vallankumouksellista puoluetta.

Argentiinan kansannousussa kiteytyy periferian työväenluokan taistelu leivästä ja globalisaationvastaisuus velkaantumisen vuoksi. Tämä taistelu on yhteinen myös Seattlen kansalle: siinä missä nuoret aktivistit lännessä puolustavat vapauden ja ihmisyyden periaatteita, siinä Argentiinan työläiset ja työttömät vaativat itselleen tätä vapautta velkataakasta, ihmisarvon tunnustamista ja ruokaa perheelleen, jotta eivät nääntyisi kuoliaiksi. Miten ajankohtaiseksi ja oikeaksi osoittautuikaan Marxilaisen Työväenliiton 9.11.2001 julkaisema työväenluokkaa ja globalisaationvastaisia aktivisteja kokoava yhteisrintamakutsu.

4.6. Taistelu Zimmerwaldin kaltaisen liiton rakentamiseksi

Marxilainen Työväenliitto korostaa *Neljannen Internationaal*in rakentamiseen tähtäävän taistelun välitöntä ja ratkaisevaa merkitystä. Emme rakenna internationaalia vain tulevaisuuden lupauksena, vaan nyt pakottavasti tarvittavana järjestönä ja ohjelmana, jotta proletariaatti saavuttaisi edistystä vallankumouksellisissa tehtävissään tänä kapitalismin historiallisen kriisin aikana.

Imperialismin ristiriidat vaativat ratkaisua. Murros on käyn-

nissä, maailmanvallankumous aukeaa edessämme ja kutsuu meitä. Nyt on se aika, jolloin aktivistien on valittava, minkä lipun alla he taistelevat ja kummalla puolella barrikadia seisovat. Imperialistista, terrorisoivaa liittoumaa vastaan kutsumme kaikkia työväenjärjestöjä ja kaikkia vallankumouksellisia aktivisteja, jotka ovat kanssamme samaa mieltä siitä, että sosialistinen maailmanvallankumous on ainut vaihtoehto kapitalismin barbarialle. Kutsumme heitä osallistumaan taisteluun *Zimmerwaldin* kaltaisen kansainvälisen sodanvastaisen liiton aikaansaamiseksi.

5. Suomi

5.1. Talous

Suomen talous on osa kapitalismin maailmanlaajuista ketjua ja Suomessakin vaikuttavat sellaiset armottomat käsitteet kuin työnjaon aste, voiton suhdeluku, fiktiivisen ja reaalisien pääoman suhde jne., tai se, mitä porvarillisessa kansantaloustieteessä nimitetään suhdannekuopaksi. Kuten ylempänä olemme analysoineet, keynesiläistä periodia seurasi uusliberalistinen. Tämän mukaisesti tarkoituksena oli siirtyä perinteisiltä teollisuudenaloilta ns. moderneihin siten, että niitä aloja, joiden tuotantoa ei voitu kasvattaa lisäarvon määrän kasvattamiseksi, ajettiin alas ja siirryttiin uusille teknologia-painotteisille aloille. Näillä uusilla aloilla toimittaisiin uusilla ehdoilla: ei tarkkaan määriteltyä työaikaa, tulossidonnainen palkka, ylitöitä korvauksetta, ei ammattiyhdistysliikettä jne. Tämä uusi teknologiavetoinen kapitalismi rakentuisi globaalitalouden tasolle maailman pörssien kautta.

Suomessa tästä prosessista käytetään nimeä *rakennemuutos*. Porin, Tampereen ja Lahden piiput sammuiivat ja työttömyys nousi 20 %:iin, silloin Euroopan toiseksi korkeimmaksi.

Laman syitä olisi haettava myös maailman kapitalismin historiasta, mutta Suomessa leikkaukset selitettiin yksinkertaisesti lamalla ja lama idänkaupan romahtamisella. Kapitalistinen talous nousi kuitenkin ainakin näennäisesti jaloilleen ja sitä seurasi seitsemän lihavaa vuotta. Kasvusta huolimatta leikkauksia jatkettiin ja nyt niitä perusteltiin velanmaksulla ja kilpailukyvyn parantamisella. 1990-luvulla tehtiin yli 100 leikkauspäätöstä, joiden vaikutuksesta pitkäaikaistyöttömyys kasvoi, lapsiperheiden elinolosuhteet huononivat ja sairaaloiden, päiväkotien, vanhustenhoidon ja koulutuksen taso laski jyrkästi. Ainoa, mikä on kasvanut, on yritysten voittojen osuus kansantulosta. Yritystoiminnassa voiton ja palkan suhde työtuntia kohden on kehittynyt seuraavasti:

vuosi	voitot : palkat
1992	22 : 51
1995	45 : 56
2000	67 : 68

Vielä vuonna 1989 työttömällä oli oikeus tukityöhön heti, kun hän oli ollut työttömänä puoli vuotta. Työn avulla hän sai takaisin 500 päivän ansiosidonnaisen päivärahan. Vuonna 1993 työllistämisvelvoitteesta luovuttiin ja osa pitkäaikaisytyöttömistä putosi ansiosidonnaiselta. Vuonna 1997 työttömältä vaadittiin kymmenen kuukauden työssäoloa, jotta hän olisi uudelleen oikeutettu ansiosidonnaiseen korvaukseen, mutta työllistämistöitä annetaan vain kuudeksi kuukaudeksi. Tästä lähtien ansiosidonnaiselta työmarkkinatuelle on joka vuosi pudonnut *5000 työtöntä kuukaudessa*.

Vuonna 1998 yli 12 % kaikista täysi-ikäisistä oli köyhyysrajan alapuolella. Sosiaalimenoja oli leikattu jo niin, että EU-maista Suomea vähemmän sosiaalimenoihin käyttivät enää

Kreikka, Portugali, Espanja ja Irlanti. Eläkeläisten reaalitytulot ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana jääneet 13 % jälkeeseen palkkojen kehityksestä. Vuonna 2000 lapsiperheille myönnettiin miljardi markkaa vähemmän tukea kuin vuonna 1990. (Voima 10/01.) Vähätkään tulonsiirrot eivät aina toteudu. Vuoden 2000 työllistämismäärärahoista yli 42 miljoonaa euroa jätettiin käyttämättä. Tämä ei ollut satunnainen tapaus, sillä vuosina 1996–2000 käyttämättä jäi yhteensä 120 miljoonaa euroa, yli 700 miljoonaa markkaa. Ylijääneitä rahoja ei siirretä seuraavalle vuodelle, vaan ne jäävät valtiolle, ja käytännössä niillä maksetaan valtionvelkaa.

Nyt tilanne on muuttunut ja ennusteet myös vuodelle 2002 ovat synkät. Maailmanlaajuinen, ensi kertaa historiassa kaikkia maita koskeva taantuma muuttuu lamaksi, työttömyys kasvaa ja tuotanto supistuu. Koko kapitalismin kansantaloutta 1990-luvulla nousuun vetänyt ala on tällä hetkellä suurimpana jarruttajana: vain pieni osa IT- ja matkapuhelinalan yrityksistä toimii tällä hetkellä voitollisesti, ja niidenkin liikevoitto supistuu. Ei ole olemassa alaa, joka voisi korvata teknologia-alan talouden veturina. Maailman herrat ovat tietoisia tästä tendenssistä ja panevat kaiken toivonsa kuluttajiin. Suuresta epätoivosta talouspiireissä kertoo se, kuinka ristiriitaisia talousuutiset ovat.

Fiktiivisellä arvolla on taipumus saavuttaa reaalin arvo, ja tämä tapahtuu siten, että fiktiivinen arvo putoaa sieltä pilvien korkeudelta, minne se keinotekoisesti on noussut. Tämä tapahtuu romahdusten kautta, ei tasaantumalla. Vuoden 2001 keväällä riitti, kun Jorma Ollila antoi yhden lausunnon, jonka mukaan Nokian voitto sinä vuonna tulisi olemaan suuri, mutta ei niin suuri kuin aiemmin oli luultu. Vuorokaudessa Nokian osakkeiden arvosta katosi Suomen valtion budjetin verran, noin 200 miljardia markkaa. Tämän jälkeen Nokian

”arvo” romahti edelleen kymmeniä prosentteja. Kapitalismi on venyttänyt olemassaolonsa ehtoja yli sietorajojen kuin kumilenkkiä. Nyt se on katkeamassa. Vuodelle 2002 ja siitä eteenpäin ovat talouden näkymät seuraavat: romahduksia yksityis sektorilla, tuotannon laskua, työttömyyden nousua, valtionvelan kasvua, lisää yksityistämisiä, viennin heikkene mistä ja lopulta koko kapitalistisen järjestelmän lopullinen maailmanlaajuinen romahdus. On vaikea sanoa, miten nopeasti mikin näistä prosesseista kehittyi. Kaikkein ratkaisevinta on, miten tilanne kehittyi finanssikapitalismin emämaassa Yhdysvalloissa.

Suomen hallitus on varsin hyvin perillä näistä näköaloista. Se tietää, että yhteiskunnallinen järjestelmä ei pelastu elvyttämällä, että samanaikaisesti ei voi pitää sekä laumaa ehjänä että sutta kylläisenä. Siksi se on päättänyt uhrata lau man ja toteuttaa *lisää leikkauksia, eläkkeiden pienentämistä ja eläkeikärajan nostamista, työttömyysturvan ja työehtojen heikentämistä sekä vuosilomien karsimista*. Hieman kärjistetynä juuri tästä on kysymys eläke- ja työttömyysturva järjestelmien sekä kunta-alan palkkaus rakenteen uudistami sessa. Viesti on selvä: jos työläiset suostuvat tekemään töitä nälkäpalkalla, jos työttömät suostuvat elämään köyhyysrajan alapuolella, jos suomalaiset kuluttavat senkin edestä, minkä vienti supistuu, niin ehkä silloin pystymme säilyttämään yri tysten voitot joksikin aikaa, mikäli Yhdysvaltain talous ei lo pullisesti romahda aivan vielä. ”Joustot” ovat tällä kertaa karmeammat kuin 1990-luvun leikkaukset, mutta niiden läpi saaminen ja toteuttaminen on sitäkin vaikeampaa:

- 1990-luvulla kapitalismin globalisaatio oli vielä hyvässä vauhdissa, kun se nyt on päätnyt umpikujaan.

- Silloin leikkaukset saatiin toteutettua ay-byrokraattien avulla, mutta nyt työläisten luottamus heihin on romahtanut.

- Harhakuva hyvinvointivaltion olemassaolosta oli silloin vahvempi kuin nyt.
- Kapitalismin globalisaatio kyseenalaistetaan ja sitä vastustetaan nyt myös käytännössä, fyysisin keinoin.

5.2. Sisäpolitiikka

Sisäpolitiikan tasolla kapitalismin hyökkäys kansaa vastaan ei jää vain talouden tasolle. Porvaristo tietää, että leikkaukset tulevat herättämään vastustusta ja synnyttämään uusia liikkeitä ja organisaatiomuotoja. Perinteisten työväenluokan hillitsijöiden, demareiden ja stalinistisen byrokratian rooli tulee paljastumaan ja näin porvarillisen valtion poliittiset varmuusjärjestelyt pettävät. Hallitus — riippumatta sen koostumuksesta — joutuu turvautumaan epädemokraattiseen lainsäädäntöön ja raakaan poliisivoimaan.

Valmistelut tätä varten ovat jo alkaneet kansainvälisellä tasolla ja koskevat myös Suomea. Vahvojen johtajien suosiminen alkoi valittaessa Bush vaalivilpillä Yhdysvaltain presidentiksi. Missä porvaristo pystyy vaihtamaan demarit oikeistolaisiin, kuten esim. Italiassa ja Tanskassa, siellä tehdään näin, muualla suositaan vahvoja oikeistodemareita heikkojen kustannuksella. Viime vuosien puheet Lipposen korvaamisesta Tuomiojalla ovat tämän vuoksi taakse jäänyttä aikaa.

Poliisin valtuuksia lisätään ja pamputtajien, mellakkapolii-sien määrää kasvatetaan. Koulutusta modernisoidaan ja sen pääpaino siirretään joukkojen lyömiseen ja massiivisiin pidätyksiin. Myös kalustoa uusitaan ja monipuolisestaan. Helsin-gissä joulukuussa 2001 käytettiin ensi kertaa kymmeneen vuosiin hevosia mielenosoittajien hajottamisessa. Myös suojelu-poliisille annetaan lisävaltuuksia. Uusi laki sallii supon kou-

luttaa valehenkilöitä eli kyttiä, jotka esiintyvät muina kuin poliiseina, mutta ei perinteisen kaavan mukaan eli vain soluttautumaan eri järjestöihin, kuten tähän asti on tehty, vaan heille luodaan nyt niin perusteellisia valehenkilöllisyyksiä, että ne merkitään väestörekisteriin, kauppa- ja yhdistysrekisteriin sekä muihin rekistereihin. Näitä korkeatasoisia vakoojia Suomen porvaristo aikoo käyttää työväenluokkaa vastaan.

Kansalaisten demokraattisten oikeuksien kaventaminen on tätä päivää, eikä kukaan enää usko terrorismilla perustelemista. Liikkumavapauden lakkauttamisesta saimme kokemuksia jo Göteborgissa ja Genovassa, ja lisää tulemme saamaan Barcelonassa ja Sevillassa Espanjan EU-puheenjohtajuuden aikana. Se, että ihmisiä saa pidättää määräämättömän pitkäksi ajaksi ilman oikeudenkäyntiä, että pidätetyllä ei ole edes oikeutta kysyä mistä häntä epäillään, että pikaoikeudenkäynnit suljettujen ovien takana ovat mahdollisia, että todistusaineiston määrällä ei ole niin suurta väliä, että tuomitulla ei ole valitus-oikeutta — tämä ei ole lainaus orwellilaisesta kirjallisuudesta, vaan kuvaus tämän päivän tilanteesta Yhdysvalloissa ja Britanniassa. Tästä on tulossa myös EU:n yhteinen käytäntö. Nyt keskustellaan lisäksi siitä, pitäisikö tunnustusta yrittää saada kiduttamalla epäiltyjä itse vai lähettämällä heitä maihin, joissa tällaisesta on enemmän kokemusta, kuten Israelissa mossadilla.

Emme hyväksy väitettä, jonka mukaan nämä toimenpiteet koskisivat vain ulkomaalaisia, sillä puolustamme kaikkien maiden kansalaisten tasavertaisuutta ja yhtäläisiä oikeuksia. Lisäksi kukaan ei takaa, että ne rajoittuisivat koskemaan vain ulkomaalaisia. Yhdysvalloissa yksi henkilö, presidentti itse, päättää, ketä epäillään terrorismista. Yhdysvaltoin oikeusministeri John Ashcroft on kertonut selvästi, mihin näillä toi-

menpiteillä tähdätään: ”Sanon tämän niille, jotka pelottelevat rauhaa rakastavia ihmisiä menetettyjen kansalaisvapauksien haamulla: teidän taktiikkanne auttaa vain terroristeja.” Hän myöntää suoraan, että kansalaisvapauksia kumotaan, ja että jokainen vapauksien puolustaja on potentiaalinen terroristi.

5.3. Ulkopolitiikka

Suomen ulkopolitiikan doktriini muuttui 1990-luvulla. Maata ollaan määrätietoisesti ohjaamassa Naton syliin. Ensin toteutettiin rauhankumppanuus, sen jälkeen Hornet-koneiden ja helikoptereiden ostot, ja vuodesta 1994 lähtien on armeijaa sopeutettu Nato-yhteensopivaksi. Edes kaikkia Nato-maita ei ole näin hyvin saatu yhteensovitetuksi. Vuonna 1999 silloisen puolustusvoimien komentajan mukaan Suomi oli ”valmis Naton jäseneksi”. Ajasta riippuen perustelut Nato-jäsenyydelle vaihtelevat. Aluksi väitettiin, että Nato tarjoaa Suomelle suojan itäistä uhkaa vastaan. Nyt maristaan (ks. esim. Helsingin Sanomat 8.12.2001), että itänaapurin vaikutusmahdollisuudet Natossa ovat Suomea paremmat. Pitkin 1990-lukua on perustuslakia muutettu niin, että sotajoukkojen lähettäminen maan rajojen ulkopuolelle on mahdollista, ja nyt olemme saaneet nähdä myös Nato-joukkoja Suomessa harjoittelemassa. Viimeisimpiä perusteluja on se, että terrorismi uhkaa yhtä lailla Suomeakin, ja Naton jäsenenä ollessamme viides artikla suojelisi myös meitä.

Helsingin Sanomat johtaa suurporvariston etuja ilmaisevaa kampanjaa, joka tähtää kansan jyrkästi Naton-vastaisen mielipiteen manipuloimiseen myönteiseksi. Mukana kampanjassa on Max Jakobsonin, Olli Kivisen, Jukka Tarkan ym. kaltaisia eliittipropagandisteja. Todellisuudessa Suomen porva-

risto haluaa osallistua amerikkalaisen imperialismiin taantumukselliseen toimintaan kaikissa maailmankolkissa, esim. lähettämällä joukkoja Afganistaniin. Toimintaan osallistuminen ei kuitenkaan tarkoita, että Suomen porvaristo pääsisi mukaan päätöksentekoon, sillä sodasta (ja harvemmin rauhasta) päättää yksinomaan Yhdysvallat. Natoon menemisen urakan toteuttaminen jää sekin demareiden harteille. Lipponen avaisi oven Natoon vuonna 2004 ja Enestam olisi jo nyt valmis allekirjoittamaan sopimukset. Pienellä Vasemmistoliiton nimeä kantavalla puolueella ei ole lainkaan kantaa Natoon. Entinen puolustusvoimain komentaja Hägglund on valittu EU:n sotilaskomitean puheenjohtajaksi. Hänen todellisenä tehtävänä on kuitenkin mm. kriisinhallinnan nimellä peitettyä sovittaa EU ja Nato yhteen.

Sortovoimia kehitetään Suomessa myös aivan omin resurssein. Koska Nato ei tule (eikä ehdi tulla) tukahduttamaan kansannousua Suomessa, tarvitaan tähän kodinturvajoukkoja omasta takaa. Suomen porvaristo ja poliittinen eliitti ovat alkaneet jälleenrakentaa pahamaineisia, vuonna 1944 kiellettyjä suojeluskuntia vapaaehtoisen maanpuolustuksen (VMP) nimikkeen alla. Puolisotilaallisten järjestöjen uusi koulutus-toiminta alkoi 1990-luvulla, kun niitä koskevia lakeja lievennettiin. Toistaiseksi lait eivät vielä ole yhtä sallivia kuin itsenäisyyden alkuaikoina, mutta rajoituksia ollaan alituisen lieventämässä. Näiden järjestöjen paikallisosastoja ei ole tarkoitettu hiekkasäkkien täyttäjiksi tulvien uhatessa, kuten ne itse antavat ymmärtää, vaan työväenluokan ja muiden työtä-tekevien ihmisten mahdollista kapinointia vastaan. Tämän vuoksi VMP-joukkoja aseistetaan mm. puolustusvoimien vanhoilla sotilasaseilla. Tähän mennessä taajaan pidettävistä aseellisista harjoituksista yhdet on jo järjestetty aivan kaupungin keskustassa, Porvoossa vuonna 2000. MTL on keskeisesti

mukana aihetta koskevassa tutkimustyössä, jonka ansiosta tiedämme mm., että lakkautettujen suojeluskuntien varat on säilytetty ja niitä on kerrytetty, ja nyt niitä ollaan siirtämässä VMP-toiminnan aktiivikäyttöön. VMP-toiminta ja kodinturvajoukkojen perustaminen on kiinteä osa Nato-hankkeisiin osallistumista. Vastaavia kodinturvajoukkoja rakennetaan monissa muissakin maissa.

EU-vastustus on Suomessa kasvussa. Finanssipääoman globalisoituminen edellytti EU-integraation kiihdyttämistä 1990-luvulla, ja valheellisilla lupauksilla suomalaiset huijattiin EU:n kannalle. Talouden globalisaation kiihtyminen vaatii kuitenkin välttämättä integraation syventämistä ja liittovaltion luomista. Tämä kaventaa suomalaisen porvariston ja poliittisten päättäjien vaikutusmahdollisuuksia entisestään huolimatta siitä, liittyykö EU:iin uusia jäseniä vai ei, sillä uuteen määräenemmistöjärjestelmään siirrytään vuonna 2005. Kansa ei katso hyvällä integraatiopyrkimyksiä, sillä ne osoittavat valheeksi viimeisetkin EU-lupaukset, joiden mukaan Suomen vaikutusvallan Euroopassa piti EU-jäsenyyden myötä *kasvaa* samalla, kun Suomen riippumattomuuden piti säilyä. EU on paljastunut täysin eurooppalaisen finanssipääoman laajentumis- ja valloitushankkeeksi.

5.4. Puolueet

5.4.1. Sosialidemokraatit

Sosialidemokraatit hyppäsivät jo 1900-luvun alussa porvariston kelkkaan ja ovat siitä lähtien pysyneet sen kyydissä. Keynesiläisyyden aikana reformismi ajoi ay-eliitin etuja ja esti kaikenlaisia työväenluokan pyrkimyksiä kyseenalaistaa por-

variston valta ja yhteiskunnallinen hegemonia. Uusliberalismin aikana nimenomaan demarit ovat ajaneet porvariston suurimpia hankkeita niin Suomessa kuin muualla Euroopassa. Ilman demareita nämä hankkeet eivät onnistuisi. Demarit ovat panneet alulle ja toteuttaneet lähes koko EU-hankkeen.

Nykyään demarit ajavat demokraattisten oikeuksien kaventamista ja tahrivat kätensä vereen sodassa toisensa jälkeen, mutta samalla he tietävät, että pian koittavan luokkien yhteentörmäyksen hetkellä he eivät enää pysty toimimaan puskurina. Kansan silmissä he ovat samaa porukkaa kuin Kokoomus ja suurporvaristo; kaikissa EU-maissa huippukousten aikaisissa suurmielenosoituksissa demaripääministerit ovat iskulauseidenkin mukaan suuria vihollisia.

Myös demareiden arvovalta ay-liikkeessä on laskenut. Työläiset eivät ole perustaneet liittoja, jotta liitot perustelisivat leikkauksia, vaan jotta liitot vastustaisivat niitä. Pettymys ammattiliittoihin voi lähitulevaisuudessa purkautua massiivisena liitoista eroamisena, etenkin sen jälkeen, kun ansiosidonnainen työttömyysturva romuttuu eivätkä työläiset ja työttömät enää pysty käyttämään liittoja vakuutusyhtiöinä. Tämä joukkoeroaminen on mielestämme väärä ratkaisu, sillä ratkaisun tulee olla se, että työläiset heittävät byrokraatit pois liittojen johdosta ja antavat ay-liikkeelle uuden sisällön. Meidän ei pidä laskea sen varaan, että tämä tapahtuisi itsestään, vaan meidän on agitoidava työläisten keskuudessa tämän ratkaisun puolesta.

5.4.2. Vasemmistoliitto

Proletariaatin toinen perinteisesti puskurina toiminut byrokratian muoto on stalinismi. Trotskilainen liike on analysoi-

nut stalinistisen reformismin motiivit: torjua työväen-
vallankumousten voitto Neuvostoliiton ulkopuolella, jotta
neuvostokansalaiset eivät kyseenalaistaisi vallankumouksen
tieltä sivuun luisunutta byrokraattista johtoaan. Niin sanotut
viralliset kommunistiset puolueet toimivat Kremlin ulkopoli-
tiikan asiamiehinä siihen saakka, kunnes dramaattiset tapah-
tumat heittivät ne historian roskakoriin ja loivat mahdolli-
suuden kapitalismin palauttamiselle Neuvostoliittoon ja Itä-
Eurooppaan. Nämä puolueet ovat suuresti vastuussa siitä, että
sosialismiin siirtymisen ontuva prosessi koki tällaisen takais-
kun.

Yhtäkkiä stalinistiset puolueet jäivät orvoiksi. Osa niistä
sopeutui vanhaan eurokommunismiin (josta on parempi käyt-
tää nimeä eurostalinismi) ideologiaan ja siirtyi täyttämään
demareiden oikeistolaisemmaksi muuttumisen jättämää tyh-
jiötä. Stalinistien enemmistö niin Länsi- kuin Itä-Euroopas-
sakin (mm. DDR:ssä, Puolassa jne.) kuului tähän ryhmään.
Suomessa enemmistö SKP:n toimitsijoista, lehdistä ja jäse-
nistä siirtyi Vasemmistoliittoon, joka on heti perustamises-
taan lähtien oikeistolaistunut verrattoman nopeasti. Tällä het-
kellä Vasemmistoliitto on mukana oikeistolaisessa hallituk-
sessa ajamassa porvariston etuja ja toteuttamassa sen
pimeimpiä projekteja.

5.4.3. Suomen Kommunistinen Puolue

SKP:läisten vähemmistö päätti hylätä vanhan napanuoransa,
selittää Neuvostoliitossa tapahtuneet muutokset yksinkertai-
sesti johdon tekemillä virheillä ja demokratian vajeella sekä
jatkaa suunnilleen Vasemmistoliiton linjalla, mutta käyttäen
hieman vasemmistolaisempaa fraseologiaa. Uusi SKP on leik-

kauksia vastaan, mutta niin on Keskustakin, jonka kanssa uusi SKP olisi valmis lähtemään mukaan porvarilliseen hallitukseen, kunhan Kokoomus ei kuuluisi siihen. Stalinin vanha, petollinen kansanrintamapolitiikka elää vieläkin, vaikka SKP vannookin, että on oppinut vanhoista virheistä. Marxilainen Työväenliitto kritisoi SKP:n edustajakokousteesejä keväällä 2001 ja korosti sitä, että SKP:n ohjelmassa on tänäkin päivänä runsaasti stalinismin elementtejä, kuten kansanrintama, esitys sosialismista yhdessä maassa, rauhanomainen siirtyminen sosialismiin jne.

SKP on eduskunnan ulkopuolisista järjestöistä vahvin ja kannattaa eroamista EU:sta, mutta on jonkinlaisen kansallisen kapitalismin kannalla ymmärtämättä, että sellaista on imperialismiin ja finanssiglobalisaation aikakaudella mahdollista toteuttaa. Kunniassaan SKP:n teeseissä ovat oma markka, protektionismi ja devalvaatio (joka on aina törkeä tulonsiirto, jolla kansalaisten palkkoja ja säästöjä leikataan suur-yritysten vientivoittojen kasvattamiseksi). SKP:n kannattama Stalinin kansanrintamateoria perustuu siihen, että etsitään porvariston keskuudesta ”edistyksellinen” puolue, jonka kanssa voitaisiin olla yhteistyössä jopa hallitustasolla ja taantumuksellista porvaristoa vastaan. Vaikka suurennuslasilla etsisi, ei tänä päivänä löydä ”edistyksellistä” tai ”kansallista etua” ajavaa porvaripuoluetta, ellei sellaiseksi risti Keskustaa, kuten SKP tekee. Lisäksi SKP:n EU:n-vastainen politiikka ontuu sen halussa tehdä yhteistyötä Keskustan kanssa, sillä Suomen EU-jäsenyys valmisteltiin ja toteutettiin nimienomaan Keskustan hallituskaudella.

5.4.4. Rauhan ja Sosialismin puolesta — Kommunistinen Työväenpuolue

1990-luvun taitteen dramaattisten tapahtumien aalto heijastui monella tasolla kaikkiin siihen aikaan luokkataisteluun osallistuneisiin yhteiskunnallisiin ryhmiin. Yksi osa SKP:stä ei voinut hyväksyä sitä, että muutosten syyt vieritetään stalinimien niskoille vaikka käytännössä jatketaankin samaa politiikkaa. Siksi perustettiin KTP jatkamaan SKP:n hylkäämää perinnettä. Kommunistisen Työväenpuolueen mukaan Neuvostoliitossa ei ollut epäkohtia, ei ainakaan sellaisia, jotka olisivat voineet johtaa historian ensimmäisen työläisvaltion romahtamiseen. Esim. SKP:n puhuessa epädemokraattisuudesta KTP puhuu liiallisesta liberalismista, joka mahdollisti Gorbatsovin ja muiden hänen kaltaistensa johtajien valtaannousun Neuvostoliittoa kaatamaan. KTP selittää Neuvostoliiton romahtamiseen johtaneet muutokset salaliittoteorialla — samalla teorialla, jolla Stalin aikoinaan selitti kaikki epäonnistumisensa.

Monessa kysymyksessä KTP on samaa mieltä SKP:n kanssa, vaikka ei kehtaa sitä myöntää. Oman rakkaan markan puolustaminen on johtanut heidät solmimaan kansanrintaman — ei Keskustan kanssa, mikä lieenee isomman eli SKP:n etuoikeus, vaan äärioikeistolaisten pienpuolueiden, kuten Perussuomalaisten ja Vapaan Suomen Liiton kanssa. KTP:n mielestä työväenpuolue voi aivan ongelmitta toimia yhteistyössä sellaisten puolueiden kanssa, jotka mieluusti näkisivät proletariaatin kukistettuna ja jopa viiltäisivät itse työläisten kurkkuja auki, mikäli tämän yhteistyön tarkoitus on niinkin jalo kuin porvariston isänmaan ja rahan puolustaminen EU:lta. Sama politiikka eri aikana ja eri olosuhteissa, esim. Kiinassa, Espanjassa, Kreikassa, Chilessä ja muualla, on johtanut

proletariaatin teurastamiseen.

5.4.5. Miksi stalinismille ei Suomessa kehittynyt vaihtoehtoja?

Suomessa stalinismi on historiallisista syistä hallinnut työväenluokkaa ja onnistunut pitämään tätä ikeensä alla niin, että mitään toisella tavalla ajattelevia liikkeitä, aatteita tai oppositioita ei ole syntynyt kymmeneen vuosiin. SKP perustettiin sisällissodan jälkeen Moskovassa ja alusta lähtien se toimi maan alla. Maa oli syrjässä, köyhä ja ensimmäistä kertaa historiassaan itsenäinen. Työväenluokka oli lyöty ja pikkuporvaristo halusi puhalttaa yhteen hiileen: auttaa Saksan porvaristolle myönteisiä ja entiselle alistajalle, Venäjälle vihamielisiä vähälukuisia suurporvareita. Stalinin valtaannousun jälkeen Neuvostoliitosta käsin operoinut, raskaan tappion sisällissodassa kärsinyt maanalainen puolue oli helposti manipuloitavissa Stalinille uskolliseksi. Eri aatesuuntien vaihtusten oli hankala rantautua tänne 1920- ja 30-lukujen tiukan oikeistolaisessa ilmapiirissä. Sodan jälkeen SKP esiintyi voittajana, ainoana suomalaisena puolueena, jolla ei ollut kytköksiä Hitleriin. Tämä ja YYA-sopimukset erottivat Suomen pitkäksi aikaa kauas lännestä. Bolsevismin aatteet olivat Neuvostoliitossa kiellettyjä, joten Suomessa ei moneen kymmeneen vuoteen toiminut kuin yksi stalinismia vasemmistolaisempi järjestö: 1970-luvulla eräs pieni, etupäässä ranskalaisista opiskelijoista muodostunut ryhmä kutsui itseään trotskilaiseksi.

5.4.6. Vihreä liitto

1980-luvun voimakkaan luonnonsuojeluliikkeen pohjalta syntyi Euroopassa ja myös Suomessa vihreä liike, josta sittemmin kehittyi maahamme puolueeksi Vihreä liitto. Puolue kokosi ympärilleen runsaasti ympäristön tilasta huolestuneita, radikaaleihinkin toimiin valmiita ihmisiä, ja puolue nauttikin pitkään lähes yksinoikeudella radikaalin liikkeen maineesta. Tämä radikaalius on saattanut hämätä joitain vasemmistolaisia, jotka kuvittelevat, että vihreä liike toteuttaisi sen vallankumouksen, jonka stalinismi on pettänyt. Todellisuudessa vihreät puolueet kaikkialla Euroopassa ja Euroopan ulkopuolella eivät koskaan ole olleet valmiit mihinkään valtarakenteita horjuttavaan. Puolueet ovat perusluonteeltaan porvarillisia.

Tänä päivänä vihreät ovat mukana hallituksessa mm. Saksassa ja Suomessa. Vihreät väittävät ajavansa inhimillistä politiikkaa, mutta Saksassa hallituksen vihreät ovat passittaneet mellakkapoliiseja hajottamaan ympäristöjärjestöjen mielenosoituksia mm. ydinjätetekuljetuksia vastaan — ja ovat näin hyökänneet niitä ihmisiä vastaan, joiden tuella puolue 1980-luvulla syntyi. Niin Saksassa kuin Suomessakin vihreät ministerit ja kansanedustajat ovat siunanneet Afganistanin siviilien tappamisen. Suomen vihreät myivät lopulta vuoden 2002 alussa viimeisenkin periaatteensa, kun eivät eronneet hallituksesta tämän äänestettyä ydinvoiman lisärakentamisen puolesta.

5.4.7. Sosialistiliitto

Sosialistiliiton historiasta on mahdollon antaa täsmällistä arviota, sillä järjestö ei tiedotuksessaan kerro mitään menneisyydestään, esimerkiksi järjestön toiminnassa keskeisiltä internetsivuilta ei löydy aiheesta yhtään kirjoitusta. Siksi järjestön historiaa on tarkasteltava yksittäisten keskustelujen ja muistikuvien perusteella. Aiemmalta nimeltään Kommunistinuoret perustettiin tietävästi Vasemmistoliitosta erkaantuneiden aktivistien toimesta. Vuoden 1996 syyskokouksessaan Kommunistinuoret esitti SKP:n yhteistyökumppaninaan, mutta sittemmin järjestöstä eronneet jäsenet perustivat vuonna 2000 Kommunistisen nuorisoliiton, joka tätä nykyä on SKP:n virallinen nuorisojärjestö.

Etsiessään syitä Neuvostoliiton romahtamiseen Kommunistinuorten perustajat löysivät sen helppotajuksen teorian, että Neuvostoliitto ei ollutkaan työläisvaltio, vaan valtiokapitalistinen valtio, vaikka Trotski suuressa taistelussaan Yhdysvaltain SWP:n sisällä vuonna 1938 vastasi perusteellisesti kysymykseen Neuvostoliiton yhteiskunnallisesta luonteesta työläisvaltiona. Aluksi Kommunistinuorilla ei ollut minkäänlaista analyysia oman aikansa olosuhteista tai siitä kapitalismin kriisistä, jonka seurauksena 1990-luvulla tapahtui niin paljon, mukaan lukien heidän oman järjestönsä syntyminen. He muuttivat järjestönsä nimen Sosialistiliitoksi vain siksi, että heitä hävetti sanoa olevansa kommunisteja. Sama pätee edelleen.

Etsiessään kansainvälistä suuntausta Sosialistiliitto löysi heille parhaiten sopivan IS-tendenssin. Nimenmuutoksen jälkeen, vuosien 1998–2000 aikana järjestöstä erosi moneen otteeseen useampia jäseniä siksi, että alun perin ilman poliittisia linjauksia perustetun järjestön johto alkoi yksioikoisesti

ajaa valitsemaansa linjaa antamatta sijaa perusteelliselle poliittiselle keskustelulle. Sosialistiliiton julkaisemaa *Murros*-lehteä, heidän kotisivujaan sekä muita julkaisujaan seuraamalla on helppo havaita, että järjestön politiikanteko on pragmaattista, impressionistista ja teoriaa välttävää. Syyskokouksessaan 1998 järjestö päätti koostaa ja julkaista teoreettisen vihon *Mitä on sosialismi?* Materiaalin piti olla valmiina puolen vuoden kuluttua. Syksyllä 1999 järjestö päätti luovuttaa ja olla julkaisematta koko vihkoa, sillä sen sisällöstä tai edes perustavaa laatua olevista teoreettisista kysymyksistä ei ollut päästy yksimielisyyteen. Järjestö ei edes yrittänyt *keskustella* vihon sisällöstä yksimielisyyden tavoittelemiseksi.

Sosialistiliitto on eräs liikehdinnänpalvontaa ("rank-and-fileismi") Suomessa edustavista järjestöistä. Esimerkiksi Sosialistiliiton jäsenten Afganistanin sodan vuoksi perustetulle *Sotaa vastaan* -sähköpostilistalle kirjoittamien viestien perusteella voidaan havaita, että järjestössä ei edes yritetä ymmärtää tilannetta, vaan kumarretaan vain liikkeen spontaanisuutta. Kaikki aiemmin mainitsemamme rivimiesmentaliteetin ominaisuudet sopivat Sosialistiliittoon. He antavat panoksena keskusteluun vain mielenosoitusten järjestämistä ja lehtensä myymistä koskevia mielipiteitä, tai jos joku heitä haukkuu, he lähettävät korkeintaan lyhyen, sovittelevan vastineen. *Murros*-lehti sisältää yksinomaan uutisointia, ja sen poliittinen linja on sama kuin IS:n johtoryhmän, Britannian SWP:n. Heidän kannanottonsa kotimaan tilanteeseen, siihen, mitä vallankumouksen voittoa varten on tehtävä ja millä keinoin, ovat olemattomia.

Sosialistiliitolla ei ole ohjelmaa, vain lyhyitä mielipiteitä otsikolla *Tätä mieltä olemme* sekä yleisempi katsaus otsikolla *Teesit*. Ensinmainitut liikkuvat aivan liian yleisellä tasolla

ja jälkimmäiset sisältävät vain reformistisia parannusehdotuksia. Aivan kuin ne olisi kirjoitettu pohtimalla ensin, mitä kansa on tottunut haluamaan kuulla, ja sitten kirjattu tämä, ilman minkäänlaisia pyrkimyksiä kansan poliittisen tietoisuuden kohottamiseksi. Vaatimuksia esitetään suuntaan jos toiseenkin kapitalismin parantamiseksi. Ohimennen tosin sanotaan senkaltaista, että todellinen tasa-arvo tulee toteutumaan vasta silloin, kun taloudellisen riiston muodot on hävitetty. Siitä, miten nämä riiston muodot hävitetään, ei löydy halaistua sanaa Sosialistiliiton teeseistä. Sanotaan vain, että muutos tulee alhaaltapäin. Mihin silloin tarvitaan puoluetta vai tarvitaanko ollenkaan, tähän omaa olemassaoloaankin koskevaan kysymykseen Sosialistiliitto ei vastaa.

5.4.8. Yhteenvedo puolueista

Marxilainen analyysi osoittaa, että nyt, imperialismien kolmannen periodin lopussa porvaristo valmistautuu voimakkaan vastavallankumouksellisiin toimenpiteisiin. Suomessa tämä valmistautuminen näyttää samalta kuin muuallakin. Kuten yllä olemme esittäneet, millään muulla suomalaisella puolueella tai poliittisella järjestöllä ei ole vastaavaa objektiivisen todellisuuden erittelyä. Ne eivät ole kyenneet analysoimaan edes historiaa: vaikka sekä SKP että KTP puolustavat Neuvostoliittoa, Kiinaa ja Kuubaa, ne tämän varjolla kieltäytyvät suhtautumasta kriittisesti kyseisten maiden politiikkaan eikä niiden teoria kehity. Toista ääripäätä edustaa Sosialistiliitto, joka on ymmärtänyt Neuvostoliiton, Kiinan ja Kuuban kritisoimisen välttämättömyyden, mutta joka tämän vuoksi kieltäytyy puolustamasta näitä maita missään olosuhteissa. Yksikään näistä puolueista ei ole tajunnut mainittujen mai-

den ristiriitaista historiallista luonnetta: kyseiset maat ovat työväenvaltioita, joissa kapitalismin tuotantosuhteet on jo ylitetty, mutta joissa poliittinen päällysrakenne on vääristynyt ja valta on byrokratian käsissä, ja joita on puolustettava imperialismin hyökkäyksiä vastaan niiden työväenvaltiolle ominaisten tuotantosuhteiden perusteella, mutta joiden byrokraattiselle johdolle ei pidä antaa mitään poliittista tukea.

Vielä vähemmän kuin historiaa mainitut puolueet kykenevät analysoimaan nykypäivän olosuhteita tai esittämään ennusteita lähitulevaisuuden merkittävistä maailmanhistoriallisista tapahtumista. Tämän vuoksi ne ovat kykenemättömiä vetämään oikeita johtopäätöksiä toimintansa ohjenuoraksi.

Marxilaisen Työväenliiton järjestäytymiskokouksessa 9.–10.3.2002 hyväksytystä kapitalismin kriisin analyysistä on johdettu välttämättömyys vallankumouksellisen työväenpuolueen rakentamiselle Suomessa sekä MTL:n ohjelma ja ajankohtaiset tehtävät. Asiakirjassa on analysoitu kapitalistisen yhteiskunnan nykytilaa, imperialismin kehitystä nykyiseen finanssi-globalisaation aikakauteen, Aasian talouskriisin vuonna 1997 laukaiseman ja sittemmin maailmanlaajuiseksi laajenneen taantuman ja kriisin merkitystä kapitalistiselle järjestelmälle, imperialismin sotiin johtavan tendenssin ilmenemistä tänä päivänä, kansainvälisen luokkataistelun tilannetta — ja siitä erityisesti länsimaissa vallitsevaksi liikkeeksi muodostuneen globalisaation- ja kapitalisminvastaisten mielenosoitusten saraan ja Argentiinan kansannousun osuudesta maailman luokkataistelutilanteelle — sekä Neljännen Internationaalin olemassaolevien perillisten kyvyttömyyttä vastata tähän tilanteeseen. Yksi keskeinen osio asiakirjassa on omistettu Suomen taloudellisen ja poliittisen tilanteen erittelylle sekä esittelemään, mikä on MTL:n suhde Suomen muihin puolueisiin.